

Arbetslivsnämndens ledamöter och ersättare kallas härmed till sammanträde i Arbetslivsförvaltningen, Österlånggatan 74, **tisdagen den 14 maj 2024 klockan 17:00.**

Arbetslivsnämndens sammanträde är öppet för allmänheten (utom vid ärenden som avser myndighetsutövning eller sekretess).

Mattias Danielsson
Arbetslivsnämndens Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef

Förhinder anmäls alltid till Margareta Udén Hoff, 0768-88 84 69 eller via e-post: Margareta.Uden-Hoff@boras.se

Gruppmöten för politisk beredning i partigrupperna sker enligt följande:

Mittsamverkan måndagen den 6 maj klockan 16:30.

Moderaterna och Kristdemokraterna måndagen den 6 maj klockan 17:30.

Sverigedemokraterna måndagen den 13 maj klockan 17:00.

Vänsterpartiet måndagen den 13 maj klockan 17:00.

Ärende

1. Upprop och val av justerare
2. Godkännande av föredragningslistan
3. Allmänhetens frågestund
4. Information från förvaltningen
5. Budgetuppföljning efter april 2024, tertial 1
Dnr 2024-00052 1.2.4.1
6. Attest- och utanordningsrätt
Dnr 2024-00048 1.1.3.0
7. Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, april 2024
Dnr 2024-00053 1.2.4.25
8. Svar på Revisionsrapport - Borås Stads arbete mot trångboddhet
Dnr 2024-00039 1.1.3.0
9. Utdelning ur Borås Stads sociala samfonder och donationsfonder
Dnr 2024-00047 2.4.4.25
10. Ändring av Arbetslivsnämndens sammanträde i augusti 2024
Dnr 2023-00098 1.2.3.25
11. Anmälningssärenden
Dnr 2024-00054 1.2.3.25
12. Delegationsbeslut
Dnr 2024-00055 1.2.3.25

Sead Omerovic
Handläggare
0721-60 06 05

Datum
2024-05-14

Instans
Arbetslivsnämnden
Dnr ALN 2024-00052 1.2.4.1

Budgetuppföljning efter april 2024, tertial 1

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden godkänner budgetuppföljning efter april 2024, tertial 1 med helårsprognos.

Ärendet i sin helhet

Arbetslivsnämnden upprättar budgetuppföljning med helårsprognos efter varje månad och redovisar denna till nämnden.

Kommunbidraget för Arbetslivsnämndens verksamhet för 2024 budgeteras till 261 500 tkr. En buffert på 2 615 tkr är avsatt.

Arbetslivsnämndens resultat är plus 7 745 tkr efter april, prognosen för nämnden är ett nollresultat för 2024.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Tertial 1 Arbetslivsnämnden.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG).

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen.

Mattias Danielsson
Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef

Tertial 1 2024

Arbetslivsnämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Nämndens uppdrag och ansvar	3
2.1 Nämndens grunduppdrag, väsentliga händelser	3
2.2 Nämndens indikatorer och uppdrag kopplade till grunduppdraget	3
2.3 Verksamhetsmått	4
2.4 Uppdraget som arbetsgivare	5
2.5 Mänskliga rättigheter	6
3 Intern kontroll	6
3.1 Kontrollmoment som följs upp varje månad, kvartal eller tertial.....	6
3.2 Åtgärder för att minimera risker med hög riskbedömning	6
4 Resurser	7
4.1 Nämndens verksamhet 1.....	7

1 Inledning

Arbetslivsnämnden huvuduppgift är att fullgöra kommunens arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiska insatser. Nämnden ansvarar för att bidra till att motverka arbetslösheten och har sedan den bildades arbetat framgångsrikt med att minska antalet boråsare som är beroende av ekonomiskt bistånd till att istället bli självförsörjande genom arbete. Utifrån nämndens ansvar för kommunens insatser och åtgärder vid flyktingmottagning och etableringsinsatser genomförs ett flertal riktade insatser och projekt för att förbättra integrationen och jämställdheten inom målgruppen.

Arbetslivsnämndens resultat är plus 7 745 tkr efter april 2024, prognosen för nämnden är plus minus 0 tkr för år 2024.

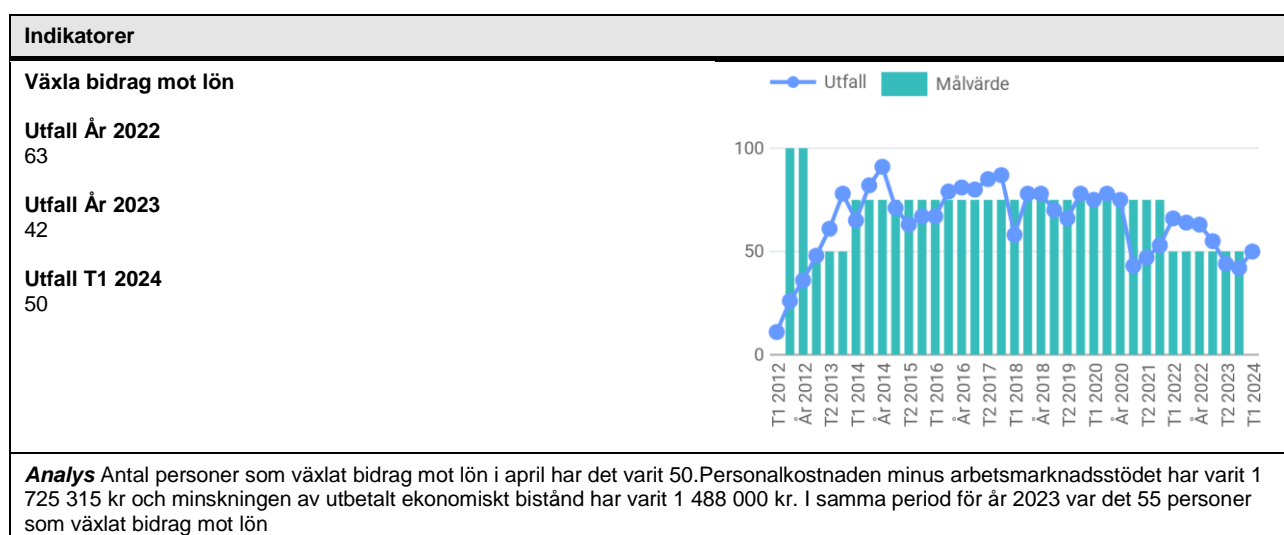
2 Nämndens uppdrag och ansvar

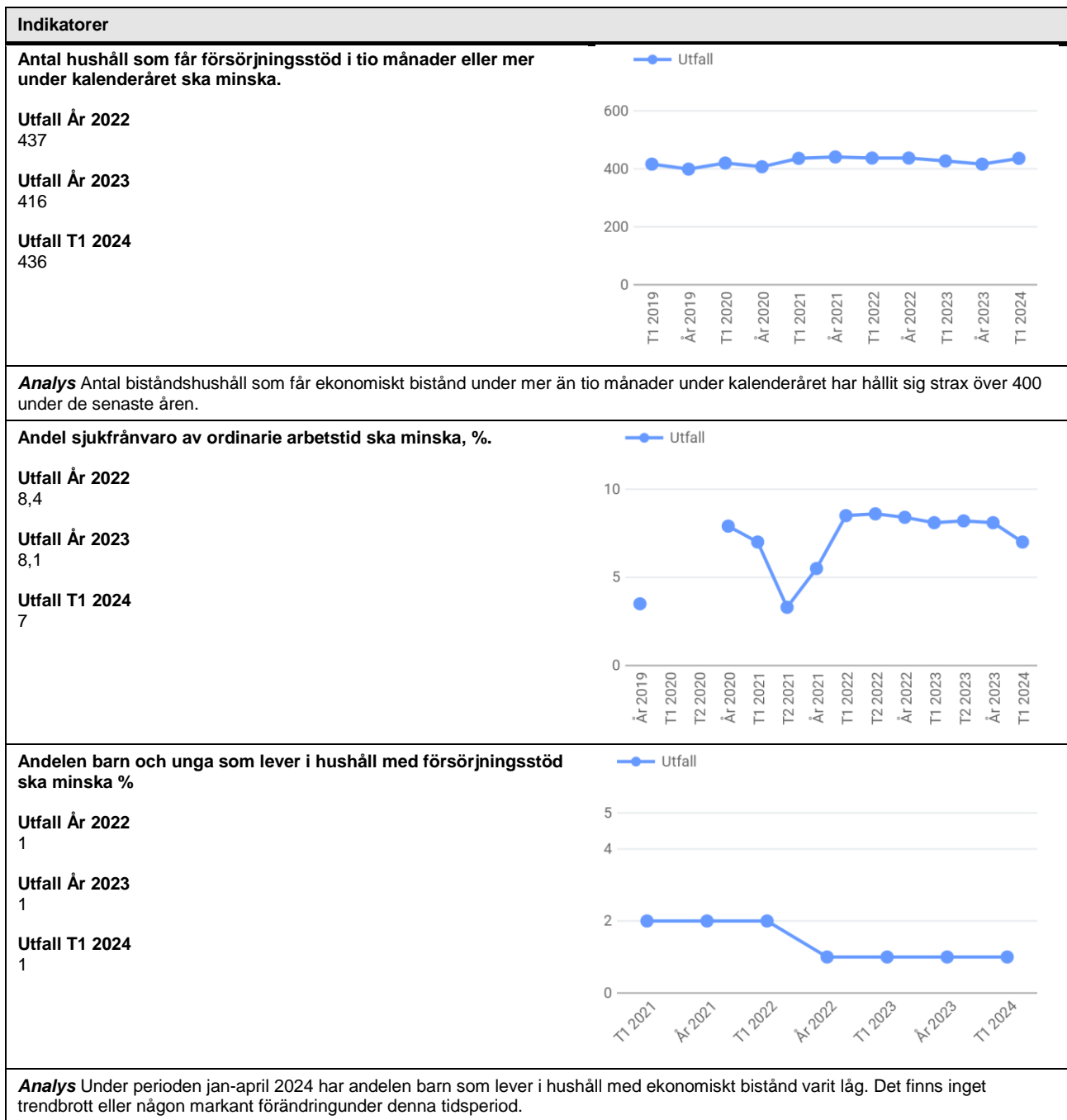
2.1 Nämndens grunduppdrag, väsentliga händelser

På grund av att antalet nya flyktingar som anländer till kommunen minskat och bedöms ligga på en relativt låg nivå i framtiden, har Arbetslivsnämnden successivt anpassat sin verksamhet genom omprioriteringar i verksamheter som rör flyktingmottagning och integration. Detta innebär också att ersättningar från Migrationsverket minskat.

För att effektivisera och öka tillgängligheten för kommuninvånarna har nämnden under de första månaderna av året fokuserat på att digitalisera sina arbetsprocesser. Denna omställning förväntas frigöra administrativa resurser och möjliggöra en mer aktiv och engagerad insats inom socialt arbete, med betoning på individens planering och utveckling. Det är av största vikt för nämnden att anpassa sig till förändringar i samhället och att utnyttja möjligheterna till effektiviseringar för att fortsätta leverera högkvalitativ service till kommuninvånarna.

2.2 Nämndens indikatorer och uppdrag kopplade till grunduppdraget

2.3 Verksamhetsmått

2.3.1 Arbetsmarknadsinsatser

Verksamhetsmått	Utfall april 2023	Årsutfall 2023	Budget 2024	Utfall april 2024
Antal personer i arbetsmarknadsinsatser	KF	289		273
Antal växla bidrag mot lön	KF	55		50

2.3.2 Individ- och familjeomsorg

2.3.2.1 Ekonomiskt bistånd

Verksamhetsmätt		Utfall april 2023	Årsutfall 2023	Budget 2024	Utfall april 2024
Antal hushåll med försörjningsstöd	KF	660	696	670	720

2.3.2.2 Flyktingmottagning

Verksamhetsmätt		Utfall april 2023	Årsutfall 2023	Budget 2024	Utfall april 2024
Mottagna flyktingar	KF	58	99	125	21

2.4 Uppdraget som arbetsgivare

Ökad känsla av sammanhang och förbättrad samverkan

Förvaltningen bedriver en rad verksamheter som alla på olika sätt är sammankopplade med varandra. En målbild är att skapa en ökad känsla av sammanhang samt en förbättrad samverkan mellan enheterna. Det senare är också ett förbättringsområde som framkom i 2023 års medarbetarenkät. Ett verktyg för att nå målet är att skapa forum med möjlighet att mötas över enhetsgränserna. Under 2023 genomfördes för andra gången en gemensam friskvårdsdag samt gemensamt julbord för alla medarbetare på förvaltningen. Friskvårdsdagen planeras av hälsoinspiratörer på förvaltningen och syftar till att mötas under trevliga former, ha dialog och bygga relationer med kollegor på förvaltningen, utanför de naturliga arenorna som uppstår i vardagen. En utvärdering av 2023 års friskvårdsdag har genomförts och visar att en stor andel av medarbetarna upplever att målet med dagen uppnåddes. Utvärderingen kommer att vara ett verktyg i planeringen av 2024 års friskvårdsdag. Även julbordet kommer år 2024 att planeras av medarbetare.

Medarbetarenkäten

2023 års medarbetarenkät visar ett fint resultat för Arbetslivsförvaltningen. I jämförelse med hela staden ligger vi på samma nivå eller högre på samtliga områden. Utmärkande områden är jämlikhet, ersättning och förmåner samt helhet, där vi har ett högre resultat än staden. Det är också glädjande att vi på samtliga områden har förbättrat resultatet gentemot enkäten som genomfördes 2021. Utvecklingsområden som förvaltningen behöver arbeta med är att förbättra samarbetet mellan enheter och att skapa individuella kompetensutvecklingsplaner för varje medarbetare. Detta ska göras i samband med det årliga medarbetarsamtalet och det finns idag brister i att alla inte har gjort en sådan plan.

Kompetensutveckling genom jobbskuggning

Under 2023 införde förvaltningen jobbskuggning, som innebar att alla medarbetare under en halv arbetsdag uppmanades att skugga en kollega på förvaltningen. Jobbskuggningen följdes upp genom att de som genomfört skuggning delade med sig av sina erfarenheter i en enkät. Av de som hittills rapporterat har upplevelsen av skuggning varit mycket positiv. Jobbskuggning är därför en permanent aktivitet som syftar till att öka kompetens och förståelse för andra enheters uppdrag.

Sjukfrånvaro

Förvaltningens rapport för sjukfrånvaro som redovisas i 2.2 omfattar även stadens alla BEA-anställningar. Den korrekta siffran för förvaltningens medarbetare för år 2023 när dessa räknas bort är sex procent. I jämförelse med år 2022 har korttidsfrånvaron minskat med tio procentenheter, medan sjukfall 15-90 dagar samt 181-365 dagar har ökat. Nyttjandet av företagshälsovård har ökat avsevärt, och detta är en positiv utveckling som visar att vi blivit bättre på att ge stöd till våra medarbetare som har ohälsa, eller riskerar att hamna i det. Genom nära samarbete mellan chefer och HR samt löpande

analys och noggrann uppföljning är målet att kunna sänka sjukfrånvaron under 2024.

Kompetensförsörjning socialsekreterare

Flera insatser har gjorts avseende kompetensförsörjningen i gruppen socialsekreterare. År 2022 var yrkesgruppen den med högst personalomsättning i Borås Stad. För att jobba framgångsrikt och uppnå goda resultat på området kompetensförsörjning, är det en förutsättning att verksamheten och stödfunktionerna i sina professioner samarbetar och bidrar med sina olika kunskaper och perspektiv. Sedan hösten 2022 har förvaltningen en kompetensförsörjningsgrupp som träffas regelbundet för att analysera situationen och jobba med insatser tillsammans. Detta har intensifieras under första tertialen då 0,5 årsarbetare organiseras under HR för att tillsammans med Försörjningsenheten arbeta med frågan. HR får en samordnande roll och ska säkerställa att de insatser och åtgärder som beslutas om kan genomföras. De insatser som hittills gjorts tycks ha fått effekt, då personalomsättningen i gruppen minskade med 53 % under 2023 jämfört med 2022. HR har stöttat upp i rekryteringsarbetet och även genomfört avslutssamtal med alla som slutar på enheten. Resultaten från samtalen har sammanställts i en rapport och detta arbete kommer att fortsätta under 2024 och redovisas minst två gånger per år.

2.5 Mänskliga rättigheter

Arbetslivsnämnden arbetar för jämställdhet och likabehandling oberoende av ålder, etniskt ursprung, sexuell läggning, funktionshinder och värderingar.

I nämndens uppföljning av grunduppdraget används könsuppdelad statistik där det finns sådan att tillgå. Det möjliggör en analys utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Det kan handla om antalet klienter inom socialtjänst samt arbetsmarknadsinsatser. Även i sammanställning av statistik och i analys av resultat från brukarundersökningar, Öppna jämförelser och kvalitetsregister används könsuppdelad statistik.

Under första tertialen har nämnden aktivt arbetat med att sprida medvetenheten kring och implementera Borås Stads gemensamma principer bland alla medarbetare. Satsningar på att utveckla en tillitsbaserad styrning och ledning fortsätter att vara en prioritet.

Genom samhällsorientering har nämnden även fokuserat på att öka den digitala kompetensen hos nyanlända. Denna insats syftar till att skapa mer jämställda förutsättningar för att de själva ska kunna söka kunskap och ta del av samhällsinformation. Detta initiativ stärker inte bara individernas möjligheter utan bidrar även till en mer inkluderande och informerad samhällsgemenskap.

3 Intern kontroll

Arbetslivsnämnden har inga kontrollmoment med höga riskbedömningar.

3.1 Kontrollmoment som följs upp varje månad, kvartal eller tertial

3.2 Åtgärder för att minimera risker med hög riskbedömning

Arbetet med nämndens interna kontroll startar med att en riskanalys görs. Riskanalysen ska ge en kartläggning av nämndens största riskområden. Risker som bedöms inträffa med stor sannolikhet och samtidigt får allvarliga konsekvenser ska åtgärdas direkt.

Om nämnden i arbetet med riskanalysen har identifierat risker med en riskbedömning på 16, redovisas dessa risker tillsammans med åtgärder.

4 Resurser

4.1 Nämndens verksamhet 1

4.1.1 Resultat

4.1.1.1 Ekonomiskt sammandrag (Tkr)

	Utfall jan-apr 2023	Budget 2024	Budget jan-apr 2024	Utfall jan-apr 2024	Avvikelse jan-apr 2024	Prognos-avvikelse
Statsbidrag	28 122	75 455	25 152	33 410	8 258	1 200
Avgifter och övriga intäkter	8 672	24 165	8 055	6 326	-1 729	0
Summa intäkter	36 794	99 620	33 207	39 735	6 529	1 200
Personal	-74 212	-238 725	-75 406	-73 607	1 800	1 185
Lokaler	-9 486	-24 611	-8 204	-10 118	-1 914	0
Material och tjänster	-28 950	-95 169	-31 576	-31 117	459	-5 000
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-112 648	-358 505	-115 186	-114 842	344	-3 815
Buffert (endast i budget)	0	-2 615	-872	0	872	2 615
Nettokostnader	-75 854	-261 500	-82 851	-75 106	7 745	0
Kommunbidrag	79 593	261 500	82 581	75 106	0	0
Resultat jämfört med kommunbidrag	3 717	0	0	7 745	0	0
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat	0	0	0	0	0	0
Godkända "öronmärkta" projekt	0	0	0	0	0	0
Resultat jämfört med tillgängliga medel	0	0	0	0	0	0
Akkumulerat resultat	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000

4.1.1.2 Resultatanalys

Kommunbidraget för Arbetslivsnämndens verksamhet för 2024 budgeteras till 261 500 tkr. En buffert på 2 615 tkr är avsatt. Arbetslivsnämndens resultat är plus 7 745 tkr efter april, prognosen för nämnden är ett nollresultat för 2024.

Arbetslivsnämnden står inför osäkra budgetposter som kan variera i omfattning och kostnad över tid. Inom nämnden finns det tre specifika budgetposter som är osäkra: ekonomiskt bistånd, ersättningar från Arbetsförmedlingen och ersättningar från Migrationsverket.

Ekonomiskt bistånd utgör en väsentlig del av samhällets skyddsnät för individer som kämpar med att försörja sig själva. Kostnaderna för detta bistånd kan variera betydligt beroende på antalet sökande och deras unika behov. Under de första fyra månaderna av 2024 har behovet av ekonomiskt bistånd förblivit stabilt, men kostnaderna har ändå ökat, främst på grund av en ökad norm. Det har också skett en måttlig ökning av antalet personer som ansöker om ekonomiskt bistånd.

Det är viktigt att notera att behovet av ekonomiskt bistånd kan förändras över tid på grund av faktorer såsom förändringar i arbetsmarknadsläget och den generella ekonomiska situationen i samhället. Om fler personer än förväntat söker ekonomiskt bistånd eller om deras behov är större än tidigare uppskattat kan detta resultera i ökade kostnader för nämnden. Därför är det av yttersta vikt att noggrant övervaka utvecklingen av behovet av ekonomiskt bistånd och vid behov göra justeringar i

budgeten.

Förutom ekonomiskt bistånd utgör ersättningar från Arbetsförmedlingen och Migrationsverket ytterligare osäkra budgetposter. Dessa ersättningar kan variera i omfattning och kostnad beroende på en rad faktorer, inklusive antalet mottagare och de specifika regler och villkor som tillämpas. För att hantera denna osäkerhet krävs noggrann övervakning av både antalet mottagare och eventuella förändringar i ersättningsnivåerna från dessa myndigheter.

Genom att kontinuerligt följa och analysera dessa osäkra budgetposter kan Arbetslivsnämnden göra eventuella justeringar i budgeten för att säkerställa en hållbar ekonomisk situation. Det är av yttersta vikt att vara flexibel och kunna agera snabbt på förändringar, både i behovet av ekonomiskt bistånd och i de ersättningar som erhålls från Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Denna förmåga att effektivt hantera ekonomiska utmaningar är avgörande för nämndens förmåga att fortsätta tillhandahålla adekvat stöd till dem som behöver det mest.

Under januari till april 2024 har antalet deltagare som kommer från Arbetsförmedlingen för arbetsmarknadsinsatser minskat något. Detta beror främst på Arbetsförmedlingens omorganisation och införandet av ett nytt arbetssätt med kompletterande aktörer. De deltagare som nu är inskrivna hos nämnden visar en svagare koppling till arbetsmarknaden jämfört med tidigare och har ett stort behov av omfattande stödinsatser. Som en konsekvens av detta har kostnaden per deltagare ökat.

Verksamhetens prognos

- Central administration plus minus noll
- Politisk verksamhet plus minus noll
- Allmän IFO-administration plus 500 tkr
- Ekonomiskt bistånd minus 5 000 tkr
- Feriearbeten plus minus noll
- Arbetsförberedande åtgärder plus minus noll
- Arbetsmarknadsinsatser plus 1 885 tkr
- Integration plus minus noll
- Övrigt plus minus noll
- Buffert plus 2 615 tkr

Summa plus minus noll.

4.1.2 Verksamhetsanalys

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Utfall jan-apr 2023	Budget 2024	Budget jan-apr 2024	Utfall jan-apr 2024	Avvikelse jan-apr 2024	Prognos-avvikelse
Central administration						
Intäkt	98	528	176	242	66	200
Kostnad	-6 139	-20 393	-6 722	-6 467	255	-200
Nettokostnad	-6 041	-19 865	-6 546	-6 225	321	0
Politisk verksamhet						
Intäkt	0	0	0	0	0	0
Kostnad	-538	-1 748	-581	-339	242	0
Nettokostnad	-538	-1 748	-581	-339	242	0
Allmän IFO-administration						
Intäkt	54	175	58	62	4	0
Kostnad	-12 196	-43 302	-14 294	-13 417	877	500
Nettokostnad	-12 142	-43 127	-14 236	-13 355	881	500
Ekonomiskt bistånd						
Intäkt	1 017	4 000	1 333	860	-473	0
Kostnad	-20 582	-66 500	-22 166	-23 257	-1 091	-5 000
Nettokostnad	-19 565	-62 500	-20 833	-22 397	-1 564	-5 000
Feriearbeten						
Intäkt	0	0	0	0	0	0
Kostnad	-23	-14 364	0	-486	-486	0
Nettokostnad	-23	-14 364	0	-486	-486	0
Arbetsförberedande åtgärder						
Intäkt	6 644	21 391	7 130	5 788	-1 342	0
Kostnad	-19 738	-63 519	-20 997	-18 665	2 332	0
Nettokostnad	-13 094	-42 128	-13 867	-12 877	990	0
Arbetsmarknadsinsatser						
Intäkt	23 400	60 714	20 238	25 872	5 634	1 000
Kostnad	-44 941	-126 060	-42 932	-42 934	-2	885
Nettokostnad	-21 541	-65 346	-22 694	-17 062	5 632	1 885
Integration						
Intäkt	4 716	9 718	3 240	5 546	2 306	0
Kostnad	-5 854	-13 472	-4 475	-6 549	-2 074	0
Nettokostnad	-1 138	-3 754	-1 235	-1 003	232	0
Övrigt						
Intäkt	865	3 094	1 032	1 365	333	0
Kostnad	-2 659	-9 147	-3 019	-2 727	292	0
Nettokostnad	-1 794	-6 053	-1 987	-1 362	625	0
Buffert						
Intäkt	0	0	0	0	0	0
Kostnad	0	-2 615	-872	0	872	2 615
Nettokostnad	0	-2 615	-872	0	872	2 615

Tkr	Utfall jan-apr 2023	Budget 2024	Budget jan-apr 2024	Utfall jan-apr 2024	Avvikelse jan-apr 2024	Prognos-avvikelse
Totalt						
Intäkt	36 794	99 620	33 207	39 735	6 528	1 200
Kostnad	-112 670	-361 120	-116 058	-114 841	1 217	-1 200
Nettokostnad	-75 876	-261 500	-82 851	-75 106	7 745	0

4.1.2.1 Central administration

Central administration består av Förvaltningsledning, Ekonomifunktion, HR-funktion samt Kvalitet och utveckling. Administration arbetar tillsammans med verksamheten med ständiga förbättringar.

4.1.2.2 Politisk verksamhet

Verksamheten består av kostnader för Arbetslivsnämnden samt nämndsekreterare.

4.1.2.3 Allmän IFO-administration

Försörjningsenheten

Arbetet inom Försörjningsenheten präglas av ett aktivt förändringsarbete där den enskilde får kvalificerat stöd i att frigöra sina egna resurser och förmågor och därmed uppnå egen och rätt försörjning. Målsättningen är att genom aktiva parallella insatser där medborgaren är i fokus arbeta tillsammans med varje enskild person och stärka den enskildes egen förmåga mot ett gemensamt mål. Arbetet bygger på en tydlig arbetslinje där en grundlig och genomgående grundutredning efterföljs av en tydlig och aktiv samplanerad process mot egen försörjning tillsammans med den enskilde.

För att möta den enskildes behov görs en aktiv bevakning av gällande rättsläge, god planering och uppföljning, samverkan med övriga myndigheter så att samhällets tillgängliga resurser kring den enskilde kommuninvånarens behov säkerställs.

De risker som finns med ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd är avsevärda. Nämnden har beviljats ESF medel för att under 2024 starta upp ett multikompetent team. Teamet har kommit igång under första tertialen och kommer fokusera på personer med en komplex problematik och sjukskrivningshistoria som varit eller riskerar ett långvarigt beroende av bistånd.

Arbetet med att frigöra administrativa resurser och öka tillgängligheten för våra kommuninvånare har pågått genom att förbättra vårt arbete med digitala ansökningar om bistånd. Under 2024 kommer en ny plattform Viva Medborgare införas. Antalet hushåll beroende av ekonomiskt bistånd har varit lågt under 2023 men vi ser en ökning samt att kostnaderna för varje hushåll ökar. Riksnormens höjning från 2023 var 8,6 % som direkt ökade kostnaderna, och inför 2024 ökar riksnormen med. Vid en utebliven täckning av denna kostnad får vi i praktiken en budgetsänkning. Vi ser också en stor diskrepans mellan personer beroende av bistånd och behovet på arbetsmarknaden.

Under augusti har två nya utredare som kommer arbeta med välfärdsbrottslighet och felaktiga utbetalningar anställt vilka kommer intensifiera arbetet under 2024.

Kompetensförsörjningen av socialsekreterare är fortfarande en oro för verksamheten. Kompetensförsörjningsgruppen har under året genomfört olika insatser t ex deltagande på rekryteringsmässor samt att en ny handlingsplan upprättats.

4.1.2.4 Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd utgör samhällets yttersta skyddsnät och tillämpas när alla andra tillgängliga resurser har utvärderats och uttömts. Det är en form av ekonomiskt stöd som tillhandahålls för enskilda som inte har möjlighet att försörja sig själva på egen hand. Det kan inkludera personer som befinner sig i ekonomiska kriser, saknar arbete eller står inför andra hinder som hindrar dem från att upprätthålla sin egen försörjning och sina familjers behov.

Beslutet om ekonomiskt bistånd prövas individuellt och syftar till att erbjuda skräddarsydda insatser och vägledning för att stödja individerna mot att nå en egen försörjning. Genom att erbjuda stöd och möjligheter till utbildning och arbete strävar nämnden efter att utrusta individer med de verktyg de behöver för att förbättra sin ekonomiska situation på lång sikt. Det handlar om att ge människor inte bara en kortsiktig lösning på deras ekonomiska utmaningar utan också att främja deras möjligheter till långsiktig självständighet och välbefinnande.

Budgeten för ekonomiskt bistånd för år 2024 är 62 500 tkr. Nettokostnaden för ekonomiskt bistånd är till och med april 22 397 tkr. Budgeten för samma period är 20 833 tkr, nettokostnaden är jämfört med budget högre med 1 564 tkr. Jämfört med samma period 2023 är nettokostnaden högre med 2 832 tkr.

Antalet hushåll som erhåller ekonomiskt bistånd har ökat något jämfört med motsvarande period föregående år, och nämnden övervakar denna utveckling noggrant.

Nämndens målsättning är att antal hushåll per kalendermånad under 2024 inte överskrider 700 hushåll.

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd:

- 2024-04-30, 720 hushåll
- 2023-04-30, 660 hushåll
- 2022-04-30, 718 hushåll

Medel för januari-april:

- År 2024, 715 hushåll
- År 2023, 654 hushåll
- År 2022, 718 hushåll.

Kostnadsökningarna har till största delen berott på riksnormen och utökade kostnader för lägenheter.

Antal hushåll som får ekonomiskt bistånd i mer än tio månader under kalenderåret:

- 2024-04-30, 436 hushåll
- 2023-04-30, 427 hushåll
- 2022-04-30, 437 hushåll.

Antal biståndshushåll som får ekonomiskt bistånd under mer än tio månader under kalenderåret har hållit sig strax över 400 under de senaste åren.

Andel barn som lever i hushåll med ekonomiskt bistånd:

- 2024-04-30, 1 %
- 2023-04-30, 1 %
- 2022-04-30, 2 %.

Under perioden jan-april 2024 har andelen barn som lever i hushåll med ekonomiskt bistånd varit låg. Det finns inget trendbrott eller någon markant förändring under denna tidsperiod.

Utveckling av ekonomiskt bistånd.

Utveckling av försörjningsstödet, tkr

2023	Utfall tkr	2022	Utfall tkr	2021	Utfall tkr
Januari	5026	Januari	4217	Januari	4814
Februari	5817	Februari	4966	Februari	5203
Mars	6595	Mars	5346	Mars	5167
April	4959	April	5036	April	5203
Summa Jan-April	22397	Summa Jan-April	19565	Summa Jan-April	20387
Prognos Bokslut	65500	Bokslut	60627	Bokslut	59761

4.1.2.5 Feriearbeten

Arbetslivsnämnden administrerar och finansierar alla Borås Stads feriearbeten. Alla ungdomar som under 2024 gått ur årskurs 9 och gymnasiets årskurser 1 och 2 ska erbjudas feriearbete.

Verksamheten beräknas göra ett nollresultat.

4.1.2.6 Arbetsförberedande åtgärder

Arbetsförberedande åtgärder

Arbetsförberedande åtgärder består av Insatser för unga, Återbruk, Mobile Info Center, Boendeenheten samt Jobb Borås arbetsförberedande insatser. Information om Jobb Borås arbetsförberedande insatser finns under Arbetsmarknadsinsatser.

Insatser för unga

Den förvaltningsövergripande enheten som jobbar med det Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA), och som startades som en del av stadens arbete med social hållbarhet, fortsätter sitt arbete. Målet är 100 % kännedom om målgruppen. Målgruppen ska erbjudas aktiviteter och stöd som syftar till att underlätta och motivera ungdomarna att återgå till studier.

I dagsläget är ca 330 ungdomar inskrivna i KAA och kännedomen uppgår till 98%, aktivt arbete pågår med ca 40 unga. Samtliga ungdomar som är aktuella har genom en enkät svarat att man upplever KAA verksamheten som meningsfullt.

Återbruk

Återbruk har under första tertialen fortsatt omställningsarbetet för att möta de behov som våra invånare har av arbetsträning och rehabiliteringsinsatser. En kvalitetsanpassning av aktuella verksamheter har inletts för att bättre möta de behov som föreligger. Vidare pågår det en kvalitets och kompetenshöjningsprocess av kompetens och utbildningsnivå som tyvärr haft svårighet att möta de villkor som detta kräver. En pågående processgenomgång pågår för att skapa större samverkan mellan myndighetsutövning och de verksamheter som utför insatser. Återbruk är en aktiv part i arbetet med att starta upp ett multikompetent team som kommer arbeta med fördjupade utredningar kring personer med komplex problematik, sjukskrivning och långvarigt bistånd.

Mobile Info Center

Mobile Info Center är en flerspråkig mobil informationsverksamhet som bidrar till en tryggare och renare miljö i Borås. Verksamheten har anpassats till de ekonomiska förutsättningarna genom att minska på en trygghetsanställning samt färre uppdrag i samverkan med Bostäder i Borås AB. Dialog pågår också om att kompensera minskning i budget med viss intäktsfinansiering.

Bostadsanskaffning

Nämnden har ansvar för bostadsanskaffning till personer i behov av socialt kontrakt eller skyddat boende. Vidare har nämnden ansvar för bostäder till flyktingar från Ukraina och det ordinarie

flyktingmottagandet. Arbetet fungerar bra och det finns god tillgång på bostäder. Antal sociala kontrakt ökar och nämnden är delaktig i arbetet med att motverka detta. Nämnden har också påbörjat en dialog med hyresvärdar kring deras behov för att kunna utöka samarbetet så att personer med socialt kontrakt erhåller ett eget kontrakt inom rimlig tid.

4.1.2.7 Arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknadsinsatser består av Jobb Borås, arbetsmarknadsanställningar och utbildning, trygghetsinsatser samt IOP (Idéburet offentligt partnerskap). Information angående Jobb Borås arbetsförberedande insatser finns under avsnittet Arbetsförberedande åtgärder.

Jobb Borås

Verksamheten är en samlad ingång till hela stadens arbetsmarknadsinsatser, inklusive all arbetsmarknadspraktik och hanterar stadens arbetsmarknadsanställningar.

Arbets sättet tillsammans med arbetsförmedlingen har strukturerats genom en generell överenskommelse som är sjuhäradsgemensam samt 5 specifika överenskommelser som rör samarbetet med Borås stad.

Arbetsförmedlingen har inventerat personer i sin programverksamhet som ej är aktuella för privata aktörer samt anvisat dem till Jobb Borås för arbetsträning/förstärkt arbetsträning.

I dagsläget har ett 50-tal personer anvisats av vilka ett 20-tal är ute i arbetsträning, resterande ingår i förberedande/kartläggande insatser vid Jobb Borås.

Ett arbete pågår tillsammans med Försörjningsenheten och Återbruk för att skapa en mera effektiv samarbetsprocess, med kortare ledtider.

Jobb Borås har 700 aktuella uppdrag/deltagare, antalet som är i anställning har minskat men antal i arbetsprövning och arbetsträning har ökat så att det totala antalet är ungefär som för ett år sedan. Särskilt har andelen arbetsmarknadsanställningar med nystartsjobb minskat då statsbidraget för nystartsjobb är jämförelsevis lågt för att vara följsamma mot budget.

Arbetsmarknadsanställningar

Arbetet med att jobba mera intensivt med våra anställda deltagare pågår, detta innebär färre anställningar och snabbare rotation på arbetsplatserna samt flera parallella insatser såsom språkstärkande, studieförberedande, hälsostärkande och motiverande insatser.

Under april 2024 har antalet varit 323 anställda deltagare i olika anställningsformer enligt nedanstående tabell. För år 2023 var antalet 344.

	2024	2023
Trygghetsanställningar	141	135
Introduktionsjobb	69	43
OSA Anställning	52	87
Utvecklingsanställning	45	47
Nystartsjobb	14	24
Lönebidrag	2	8

Trygghetsinsatser

Genom stadsdelsvärdar i centrala Borås samt på Hässleholmen och Norrby, med vissa punktinsatser på Sjöbo och Hulta, bidrar Arbetslivsnämnden till en tryggare miljö på våra utsatta områden och i centrum. Stadsdelsvärdarna har ett nära samarbete med Bostäder i Borås, samt en kanal för staden att

föra ut information på flera språk på de områden som man verkar. Vid behov ska värdarna ställa upp vid kritiska datum, som vuxna på plats i samverkan med gymnasieskolorna vid inspark och andra stora evenemang.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Som stöd för arbetsmarknadsinsatserna har nämnden tecknat två IOP, ett med den ideella föreningen Guldkanten (tillsammans med Vård- och Äldrenämnden) för arbetsprövningar och arbetsträning och ett annat med Borås Basket, Funkis till jobb för stöd till personer med funktionsnedsättning att finna ett arbete i näringslivet. Vid uppföljning visar resultatet för Funkis till jobb att endast en person fått ett arbete i dagsläget, på årsbasis förväntas minst 10 personer få ett jobb den vägen, detta har påtalats för projektansvariga vi jobbar tillsammans för att öka flödet. När det gäller IOP med Guldkanten så kommer föreningen att anställa två av deltagarna själva, vilket är mycket positivt

4.1.2.8 Integration

Integration består av tre olika delar:

- Borås Stads flyktingmottagning
- Integrationsarbete
- Nationella minoriteter.

Borås Stads flyktingmottagning

Flyktingmottagningen i Borås Stads arbete med praktiskt stöd och boendefrågor hanteras av flyktingsamordnare och boendesamordnare som ingår i Försörjningsenheten. Under 2023 har anpassningar gjorts utifrån förändrade behov. De schabloner nämnden erhåller från Migrationsverket för flyktingmottagandet är föremål för diskussion och ett ärende har lyfts kring detta. Mottagningstalen för mottagande har minskat under åren varför mer fokus kommer ligga på den samlade introduktionen i samhället.

Samhällsorientering organiseras under enheten för integration och nationella minoriteter.

Samhällsorienteringen, kommer att arbeta för att nå ut till en utökad målgrupp genom samverkan med Jobb Borås, mötesplatser och familjecentraler.

Under 2024 fortsätter arbetet med att öka den digitala kompetensen. Syftet är att utveckla arbetssätt som stärker målgruppens möjligheter till att på egen hand sköta sina myndighetskontakter och ta del av aktuell samhällsinformation.

Mottagna flyktingar

Antal mottagna flyktingar var 2024-04-30, 21 st jämfört med 2023-04-30, 58 st.

Ursprungsland

Land	Andel %
Syrien	24
Eritrea	19
Afghanistan	14
Somalia	9
Turkiet	9
Tanzania	5
Etiopien	5
Iran	5
Statslös	5
Palestina	5

Ålder

Ålder	Andel %
0-5	0
6	0
7-15	10
16-19	0
20-39	67
40-59	10
60>	13

Alla över 19 år som gått i skolan.

År i skola	Andel %
>12	21
10-12	21
7-9	21
4-6	21
1-3	0
saknas	16

Överföring av ekonomiska medel till berörda nämnder för nyanlända flyktingar.

	Flyktingar 1-5 år	Flyktingar 6-15 år	Flyktingar i gymnasieskolan	Flyktingar som går i SFI (svenska för invandrare)
Överfört januari-april	214 500	561 000	198 000	2 412 240
Antal per månad				
januari	13	36	13	149
februari	13	34	13	148
mars	13	35	11	148
april	13	31	11	149

Integration

Arbetslivsnämnden har ett samordnande ansvar för hela staden när det gäller integrationsarbetet. I ansvaret ingår att revidera Program för ett integrerat samhälle, nämnden har godkänt ett program med mindre textmässiga revideringar och har insänt detta till Kommunstyrelsen

I den årliga uppföljningen av Program för integrerat samhälle, kommer Arbetslivsnämnden samordna detta med utvecklingsarbetet kring social hållbarhet, och utreda och föreslå insatser som kan leda till en minskning av andelen utrikes födda i långtidsarbetslöshet.

Mångfaldsarbetet fortsätter med ett särskilt fokus på att motverka antisemitism och antiziganism, vilket kommer i fortsättningen utföras under verksamheten Nationella minoriteter.

Integrationsråd och dialogmöte kommer att hållas under året.

Samhällsvägledning kommer i begränsad omfattning att samordnas med arbetet att nå utökad målgrupp för Samhällsorienteringen, för att nå den utökade målgruppen involveras mötesplatserna och familjecentralerna.

Nationella minoriteter

I det samordnade uppdraget för Nationella minoriteter, kommer arbetet att fortsätta med att sprida kunskap om Nationella minoriteter och minoritetslagen. I det samordnande ansvaret ingår även att revidera stadens program för Nationella Minoriteter, nämnden har insänt ett reviderat program till Kommunstyrelsen.

Minoriteterna ska kunna komma till tals genom olika samråd, där Arbetslivsförvaltningen står för det centrala samrådet, och stödjer i övrigt andra förvaltningar i arbetet med att ha sakspecifika samråd kring, ex skola, förskola, äldreomsorgsfrågor.

I arbetet kommer under 2024 att läggas ett fokus på barn och unga. Dessutom ett särskilt arbete att belysa och motverka, antisemitism och antiziganism, aktiviteter genomförs som är riktade till politiker, allmänhet och stadens medarbetare.

Romsk inkludering fortsätter med enskilt stöd till romer i olika frågor, i en begränsad omfattning. Under 2023 har en kvinnlig Romsk brobyggare kunnat anställas med externa projektmedel.

Att upprätthålla dialogen med romska företrädare genom Romska rådet är viktig, och att arbetet sker samordnande, för att ansvaret ska kunna fördelas på andra nämnder, då detta är ett hela staden arbete.

Även detta års uppföljning av Program för Nationella minoriteter fokuserar på att följa upp att alla nämnder har tagit sitt ansvar; att man jobbar enligt programmets målsättning att alla nämnder ska ha egna mål för det minoritetsarbete man avser att göra.

Finskt förvaltningsområde

Under ett antal år har stort fokus legat på enskilt stöd till den åldersrika Sverigefinska minoriteten, enskilt stöd kommer att fortsätta, men med begränsningen att i vårdfrågor kommer endast hänvisning ske till Västra Götalandsregionens ansvar i vårdfrågor.

Genom detta frigörs tid och resurser att arbeta för det finska språkets överlevnad, och uppmuntra insatser för den yngre generationen att lära och revitalisera sitt finska språk.

I samverkan med den Sverigefinska minoriteten kommer olika satsningar göras med de statliga medel som Borås Stad får som förvaltningskommun, på kulturevenemang, föreningsaktiviteter m.m. som stödjer finska språket och kulturen.

4.1.2.9 Övrigt

Övrigt som består av personligt ombud samt Borås Stads del i finansiering av Sjuhärads Samordningsförbund.

Personligt ombud

Verksamheten med personligt ombud riktar sig till personer som är 18 år eller äldre och som har psykiska funktionsnedsättningar samt betydande och väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på olika livsområden.

Personligt ombud arbetar på uppdrag av klienten och verkar som ett stöd i klientens kontakter med socialtjänst, primärvård, specialistpsykiatri och andra myndigheter.

Personligt ombud verkar också för att personer med psykisk funktionsnedsättning som grupp ska få bättre livsvillkor. Detta sker genom att ombuden uppmärksammar brister i fråga om den enskildes möjligheter att få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service. Brister förmedlas till bl.a. berörda verksamheter, Länsstyrelsen och Socialstyrelsen.

Verksamheten bedrivs med en organisatorisk och lokalmässig avskildhet från socialtjänsten vilket är en fördel ur uppdrags- och individsynpunkt. Stödet från personligt ombud är kostnadsfritt och verksamheten har ingen dokumentationsskyldighet. Verksamheten har en statlig lönefinansieringsgrad på ca 70 %.

Prioriterade områden under första tertialen har varit att stärka hela kedjan av systemföreläggandet, vilket avser avvikelser i vårdssamverkan, organisatoriska avvikelser samt avvikelser hos berörda myndigheter. Därutöver fortlöpande har jobbat med att se över verksamhetens arbetssätt och interna processer, rutiner och samverkansformer ihop med andra inblandade aktörer. Interna processer inkluderar att ständigt tillse att klienter inte ”fastnar” i ett långvarigt beroende av ett personligt ombud, vilket inte gynnar genomströmningen av nya klienter samt individens egen progression.

4.1.2.10 Buffert

En buffert på 2 615 tkr är budgeterad.

Sead Omerovic
Handläggare
0721-60 06 05

Datum
2024-05-14

Instans
Arbetslivsnämnden
Dnr ALN 2024-00048 1.1.3.0

Attest- och utanordningsrätt

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden beslutar att godkänna upprättat förslag till attest-och utanordningsrätt för år 2024.

Ärendet i sin helhet

Arbetslivsnämnden föreslås besluta att lämna nedanstående attesträtt för år 2024 för Arbetslivsnämnden. Förvaltningschefen utses till beslutsattestant för förvaltningens ansvarsområde. Till förvaltningschefen delegeras rätten att utse övriga attestanter enligt kommunens attestreglemente.

Beslutsunderlag

1. Bilaga Attestantförteckning 2024.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG).

Mattias Danielsson
Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef

Attestförteckning 2024

Arbetslivsnämnden

Område	Ansvarskod	Beslutsattestant	Beslutsattestant ersättare	Belopp
Arbetslivsnämnd	270000	Förvaltningschef	Chef Ekonomifunktion	ATTOBEGR
Förvaltningschef	270110	Förvaltningschef	Chef Ekonomifunktion	ATTOBEGR
Kvalitet och Utveckling	270200	Chef Kvalitet och Utveckling	Förvaltningschef	10 Basbelopp
Personligt Ombud	270202	Enhetschef	Chef Kvalitet och Utveckling	1 Basbelopp
HR-Funktion	270300	HR Chef	Förvaltningschef	10 Basbelopp
Ekonomifunktion	270400	Chef Ekonomifunktion	Förvaltningschef	10 Basbelopp
Verksamhetschef 1	273000	Verksamhetschef 1	Förvaltningschef	10 Basbelopp
Boendeenhet	273001	Enhetschefer (Grupp)	Förvaltningschef	10 Basbelopp
Lägenheter Flyktingar	273002	Enhetschefer (Grupp)	Förvaltningschef	10 Basbelopp
Bostäder Ukraina	273004	Enhetschefer (Grupp)	Förvaltningschef	10 Basbelopp
Multikompetent Team	273005	Projektleddare	Verksamhetschef 1	1 Basbelopp
Försörjningsenheten	273010	Enhetschefer (Grupp)	Verksamhetschef 1	1 Basbelopp
Försörjningsstöd	273011	Enhetschefer (Grupp)	Verksamhetschef 1	1 Basbelopp
Återbruk	273020	Enhetschef	Verksamhetschef 1	1 Basbelopp
Verksamhetschef 2	274000	Verksamhetschef 2	Förvaltningschef	10 Basbelopp
Integration	274010	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Finskt förvaltningsområde	274012	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Romsk inkludering	274014	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Jobb Borås Arbetsförberedande	274020	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Jobb Borås samordningsförbundet	274021	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Jobb Borås Feriearbeten	274023	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Enheten för Unga	274028	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
KAA-Enheten	274029	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Jobb Borås Arbete och Utbildning	274030	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Område AMA 1	274031	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Område AMA 2	274032	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Område AMA 5	274035	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp
Område AMA 8	274038	Enhetschef	Verksamhetschef 2	1 Basbelopp

Beslutsattestants ersättare äger rätt att gå in vid ordinarie attestants frånvaro.

Förvaltningschef och Chef för ekonomifunktion har tillgång till att betala eventuella pappersfakturor

Ekonomichef och Controller har rätt attester Bokföringsorder

Sead Omerovic
Handläggare
0721-60 06 05

Datum
2024-05-14

Instans
Arbetslivsnämnden
Dnr ALN 2024-00053 1.2.4.25

Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, april 2024

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden godkänner redovisningen av uppdrag som inte ingår i budget och översänder denna till Kommunstyrelsen för kännedom.

Ärendet i sin helhet

Enligt Kommunstyrelsens rutin för uppföljning av uppdrag som inte ingår i budget redovisas dessa två gånger årligen. Arbetslivsnämnden har ett uppdrag att rapportera, ”Utveckla stödet för anhöriga till kriminella”.

Beslutsunderlag

1. Bilaga Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, april 2024.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG).

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen.

Mattias Danielsson
Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef

Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, april 2024, nämndens rapport

Arbetslivsnämnden

Uppdrag

Ärende som har genererat uppdraget	Uppdrag	Status april 2024	Kommentar
Svar på motion av Olle Engström (SD): Utveckla stödet för anhöriga till kriminella (KF 2023-04-27)	Nämnderna inom det sociala klustret (Arbetslivsnämnden, Individ- och familjeomsorgsnämnden, Vård- och äldrenämnden och Sociala omsorgsnämnden) får i uppdrag att gemensamt, och i nära samarbete med organisationen Solrosen, utreda hur anhörigstödet kan utvecklas i Borås Stad till att även omfatta anhöriga till kriminella	 Genomfört	<p>Utredningen är genomförd och redovisad till nämnderna. I utredningen har det gjorts en kartläggning av befintligt stöd, både inom staden och hos civilsamhället. En viktig del av utredningsuppdraget var också att utreda samverkan mellan staden och Solrosen för att förstärka stödet för anhöriga till personer som lever i kriminalitet. I utredningen betonas behovet av att se anhörigperspektivet som en integrerad del av socialtjänstens arbete och att skapa en ökad medvetenhet om stödmöjligheter för anhöriga till personer i kriminalitet. Utredningen föreslår att en målgruppsanpassad nätverksstruktur etableras, involverande anhörigstödet, IFO, Solrosen och eventuellt andra aktörer som polis och kriminalvård.</p> <p>Utredningen fokuserar även på hur anhörigstödet i Borås Stad kan utvecklas för dem vars närstående är inblandade i kriminalitet. Slutsatserna innefattar rekommendationer om att höja kunskapen kring barn som anhöriga till frihetsberövade föräldrar, stärka samverkan via nätverk och att erbjuda tydlig information om stödresurser på stadens webbplats.</p>

Stein Erik Norderhaug
Handläggare
033-35 51 32

Datum
2024-05-14

Instans
Arbetslivsnämnden
Dnr ALN 2024-00039 1.1.3.0

Svar på Revisionsrapport - Borås Stads arbete mot trångboddhet

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden beslutar att utifrån Stadsrevisionens rapport justera hanteringen av högsta godtagbara hyresnivåer så att nämnden beslutar i ärendet.

Sammanfattning

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads arbete mot trångboddhet. Syftet med granskningen har varit att kartlägga hur de kommunala bostadsbolagen och de ansvariga nämnderna arbetar när det gäller trångboddhet. Syftet har även varit att bedöma om hanteringen är ändamålsenlig och effektiv. Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med företrädare för de kommunala bostadsbolagen i Borås Stad samt med tjänstepersoner vid berörda nämnder.

Ärendet i sin helhet

Arbetet med trångboddhet är inte reglerat på så sätt att någon nämnd eller bolag har ett särskilt övergripande ansvar för frågan. Olika nämnder och bolag har genom sina specifika ansvarsområden som regleras i respektive reglemente, tillsammans ett ansvar att bidra till arbetet med att motverka trångboddheten i Borås Stad. Här kan nämnden se ett behov av att klargöra ansvarsfrågan för att säkerställa en kontinuitet och en likvärdig hantering av arbetsområdet.

I stadsrevisionens granskning framkommer viss kritik mot nämndens arbete med hanteringen av högsta godtagbara hyreskostnad när det gäller bland annat beslutsmandat. Arbetet med ekonomiskt bistånd inom Borås Stad hanteras med stort ansvar och god kvalitet där tydliga rutiner finns upprättade inom de flesta områden och delar. När det gäller hanteringen av högsta godtagbara hyreskostnad är denna fråga inte delegerat till förvaltningen utan handlar om inriktning och kvalitet och ska beslutas av nämnden.

Inför 2024 års hantering av högsta godtagbara hyra har ärendet hanterats av förvaltningen som lagt ett förslag till nämnden som beslutat utifrån detta underlag. De godtagbara hyresnivåer som gällde för 2023 var inte i paritet med allmännyttans hyresnivåer samt att hyresnivåerna höjdes med över 5% inför 2024. Vidare kan nämnden se vikten av att det finns en helhetssyn kring godtagbara hyresnivåer då detta också påverkar andra nämnders arbete och

budget samt nämndens egna administrativa arbete inom ekonomiskt bistånd. Utifrån dessa överväganden höjdes högsta godtagbara hyresnivåer med relativt stora belopp för att anpassa nivån till den förekommande hyresnivån inom allmännyttan.

Hantering av högsta godtagbara hyresnivåer kommer även framöver hanteras utifrån Socialtjänstlagens intentioner och Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd av förvaltningen inför beslut av nämnden.

Beslutsunderlag

1. Bilaga Revisionsrapport - Borås Stads arbete mot trångboddhet.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG).

Beslutet expedieras till

1. Revisionskontoret.

Mattias Danielsson
Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef

Borås Stads arbete mot trångboddhet

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads arbete mot trångboddhet. Granskningens syfte är att kartlägga hur de kommunala bostadsbolagen och de ansvariga nämnderna arbetar när det gäller trångboddhet. Granskningen syftar även till att bedöma om hanteringen är ändamålsenlig.

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att bostadsbolagens arbete mot trångboddhet till största delen är ändamålsenligt. Stadsrevisionen rekommenderar dock att Viskaforshem AB, Fristadbostäder AB, AB Toarpshus och AB Sandhultsbostäder bör se över behovet av uthyrningsregler som omfattar tillåtet antal personer per lägenhet. Samtliga bolag bör även se över behovet av upprättade rutiner och riktlinjer när det gäller förebyggande och åtgärdande arbete kring trångboddhet. AB Bostäder i Borås bör även se över behovet av kartläggning av trångboddhet i bostadsbeståndet som helhet.

Stadsrevisionens bedömning är att Individ- och familjeomsorgsnämndens, Arbetslivsnämndens och Fritids- och folkhälsönämndens arbete inom området till stora delar är ändamålsenligt. Arbetslivsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning se över beslutsprocessen när det gäller övergripande vägledning kring hyresnivåer och säkerställa att arbetet bedrivs i enlighet med Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

Stadsrevisionen bedömer att Kommunstyrelsen delvis följer upp trångboddheten i Borås Stad på ett ändamålsenligt sätt. Detta genom arbetet i Socialt hållbart Borås och genom Fritids- och folkhälsönämndens kunskapsunderlag och välfärdsbokslut. Stadsrevisionen bedömer att olika aspekter på trångboddhet tydligare bör beaktas i arbetet med de nya riktlinjerna för bostadsförsörjning. Detta särskilt mot bakgrund av att trångboddheten i Borås är större än i jämförbara kommuner. Stadsrevisionen bedömer även att styrning, samordning, roll- och ansvarsfördelning inom området kan förtydligas för berörda nämnder och bolag. I övrigt hänvisar Stadsrevisionen till granskningsresultat och rekommendationer i bilagd rapport.

Missiv med bilagd rapport och rapportsammandrag tillställs Kommunstyrelsen, berörda nämnder och styrelser. Svar från Kommunstyrelsen, nämnderna och styrelserna emottas senast 2024-03-11.

Bengt Sandell
Ordförande första revisorsgruppen

Boris Preijde
Ordförande andra revisorsgruppen

Nils-Gunnar Blanc
Lekmannarevisor AB Bostäder i Borås

Thomas Gustafsson
Lekmannarevisor AB Bostäder i Borås

Lena Brännmar
Lekmannarevisor Fristadbostäder AB

Bo-Lennart Bäcklund
Lekmannarevisor Viskaforshem AB

Eva Grubbström
Lekmannarevisor AB Sandhultsbostäder och AB Toarpshus

Borås Stads Revisionskontor

RAPPORTSAMMANDRAG

Borås Stads arbete mot trångboddhet

2023-12-11

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads arbete mot trångboddhet. Syftet med granskningen är att kartlägga hur de kommunala bostadsbolagen och de ansvariga nämnderna arbetar när det gäller trångboddhet. Syftet är även att bedöma om hanteringen är ändamålsenlig och effektiv. Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med företrädare för de kommunala bostadsbolagen i Borås Stad samt med tjänstepersoner vid berörda nämnder.

Det finns flera sätt att definiera trångboddhet. De kallas ofta trångboddhetsnormer, trots att det snarare rör sig om mått än om normer. Vid norm 2 sätts gränsen för trångboddhet vid högst två personer per rum, exklusive kök och vardagsrum. Norm 3 innebär att det förutom kök och vardagsrum ska finnas möjlighet att ge varje hushållsmedlem ett eget rum, utom makar/partners, som antas dela sovrum. Omvärldsbevakning visar dock att det finns anledning att ifrågasätta om gällande trångboddhetsnorm är ändamålsenligt utformad. Därmed finns svårigheter att med stöd av normerna få en bild av hur problematisk trångboddhet ser ut och vilka effekter det medför. Det innebär att kommunerna även behöver inhämta information på andra sätt för att hålla sig väl förtrogen med invånarnas levnadsförhållanden i kommunen.

Kommunfullmäktige antog 2019 Borås Stads Riktlinjer för bostadsförsörjning i enlighet med lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Till riktlinjerna finns även handlingsplan för bostadsförsörjning och befolknings- och bostadsanalys som gäller för hela kommunen.

Med utgångspunkt i granskningens revisionsfrågor görs bedömningar för granskade nämnder och bolag enligt nedan.

Bostadsbolagens arbete med trångboddhet

AB Bostäder har genomfört ett projekt med syfte att presentera en strategi för hur bolaget ska förebygga trångboddhet och lösa den befintliga trångboddheten i beståndet. Bolaget har inte genomfört en heltäckande kartläggning av förekomsten av trångboddhet i hela beståndet. Vissa av bolagets områden täcks däremot in i den kartläggningen som genomförs inom ramen för Socialt hållbart Borås och välfärdsbokslutet. Bolaget använder uthyrningsregler, som är beslutade av styrelsen, när de hyr ut lägenheter till sina hyresgäster och bilägger uthyrningsreglerna till hyreskontrakten. Uthyrningsreglerna är stramare än Boverkets normer. Stadsrevisionen noterar att bostadsbolaget inte har några upprättade rutiner och riktlinjer för hur bolaget ska agera när de får indikation på att det bor för många personer i en lägenhet i beståndet. Bolaget har genomarbetade arbetssätt för att arbeta mot trångboddhet. Bolaget genomför kontroller av registrerade

hyresgäster mot folkbokföringsregistret varje kvartal. Vid avvikelser genomförs en utredning. Det är ett sätt för bolaget att säkerställa att rätt personer bor i respektive lägenhet, vilket kan ses som ett sätt att arbeta förebyggande och motverka trångboddhet. Bolaget har även en hemsida där det finns ett bytestorg för befintliga hyresgäster som har ett förstahandskontrakt. Via bytestorget kan hyresgästerna kontakta varandra för ett eventuellt direktbyte. Bolaget uppger att det inte råder någon bostadsbrist i Borås och bolaget har t.o.m. svårigheter att hyra ut exempelvis nybyggda 2:or. Trångboddhet är därför inte något omfattande problem för bolaget just nu.

De övriga kommunala bostadsbolagen har uthyrningsregler som är beslutade av respektive styrelse. De beslutade uthyrningsreglerna innehåller däremot inte bestämmelser om antalet boende i samma lägenhet. Det innebär att bolagens uthyrningsregler inte omfattar regelverk som avser trångboddhet. De övriga kommunala bostadsbolagen har inte genomfört någon kartläggning av hur trångboddheten ser ut. Detta då inget av bolagen upplever att det förekommer trångboddhet i respektive bestånd. Några av bostadsbolagen uppger att det i nuläget är svårt att hyra ut lägenheter. Inget av de mindre bostadsbolagen har några upprättade rutiner och riktlinjer för hur bolaget ska agera när de får indikation på att det bor för många personer i någon av bolagens lägenheter. Bolagen träffar alltid hyresgästen som ska hyra bostaden och säkerställer hur många som ska flytta in. Detta är enligt bolagen ett sätt att arbeta förebyggande för att trångboddhet inte ska uppstå i bolagens bestånd. Bostadsbolagen menar även att de skulle få indikationer om trångboddhet skulle uppstå. Då har bolaget en dialog med hyresgästen för att lösa den uppkomna situationen.

Stadsrevisionen bedömer att bostadsbolagens arbete mot trångboddhet till största delen är ändamålsenlig. Bostadsbolagen har till största delen väl etablerade arbetssätt för att kontrollera och förebygga förekomsten av trångboddhet i bestånden. Detta kompenserar i huvudsak för avsaknaden av upprättade rutiner och riktlinjer inom området. Stadsrevisionen rekommenderar att Viskafors hem AB, Fristadbostäder AB, AB Toarpshus och AB Sandhultsbostäder bör se över behovet av uthyrningsregler som omfattar tillåtet antal personer per lägenhet i beståndet. Samtliga bolag bör även se över behovet av upprättade rutiner och riktlinjer när det gäller förebyggande och åtgärdande arbete kring trångboddhet. AB Bostäder i Borås bör även se över behovet av kartläggning av trångboddhet i bostadsbeståndet som helhet.

Individ- och familjeomsorgsnämnden

Individ- och familjeomsorgsnämnden har i reglementet det kommunövergripande samordningsansvaret för sociala boendefrågor. Det inkluderar bistånd vad gäller sociala

bostäder enligt socialtjänstlagen. Vräkningsförebyggande enheten inom förvaltningen arbetar med att förhindra att personer blir vräkta från sina bostäder. Grundtanken är dock att hyresgästen har ett eget ansvar för att lösa sin situation så långt som möjligt. Individ- och familjeomsorgsförvaltningen arbetar inte direkt mot trångboddhet. Ibland möter de däremot personer som har olika former av social problematik som kan kopplas till trångboddhet. Avdelningen Barn och unga kommer från och till i kontakt med familjer som bor trångt. Trångboddhet i sig är inte heller ett kriterie för att kunna beviljas en boendesocial insats.

Förvaltningen har möjlighet att lyfta in frågor som rör strukturella åtgärder kopplade till invånarnas boendesituation inom ramen för Socialt hållbart Borås. Trångboddhet är en sådan fråga och förvaltningen har där exempelvis lyft strukturella problem avseende storlek på lägenheter inom vissa av stadens områden. Förvaltningen menar att frågan om bostadsförsörjning behöver lyftas av fler aktörer i Borås. Förvaltningen är till exempel inte involverad i processen som avser stadens fysiska planering.

Stadsrevisionens bedömning är att Individ- och familjeomsorgsnämndens arbete inom området till stora delar är ändamålsenligt. Stadsrevisionen bedömer att nämndens samordnande roll inom sociala boendefrågor försvåras av de brister som granskningen visar när det gäller bland annat styrning, samordning och ansvarsfördelning.

Arbetslivsnämnden

Arbetslivsförvaltningen ansvarar för biståndsbedömning enligt socialtjänstlagen avseende försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. Förvaltningen arbetar även med bostadsanskaffning till Individ- och familjeomsorgsförvaltningens arbete med boendesociala insatser. Vid bostadsanskaffning genomförs en bedömning av hur många personer som ska bo i respektive lägenhet och förvaltningen följer hyresvärdens riktlinjer inom området. På så sätt minimeras risken att trångboddhet uppstår.

Försörjningsenheten beviljar vid behov ekonomiskt bistånd avseende hyresskulder. Det genomförs alltid en individuell bedömning av varje enskilt ärende. Förvaltningen uppger att det inte går att få fram statistik över hur många biståndsbeslut som har fattats när det gäller ekonomiskt bistånd till hyresskulder. Det går inte heller att få fram hur stora belopp som beviljats av förvaltningen när det gäller hyresskulder. Var tredje månad genomförs en kontroll av alla ärenden som försörjningsenheten handlägger och dessa kontrolleras mot Skatteverkets register när det gäller folkbokföring. Vid kontrollen stämmer man av att rätt bidrag har betalats ut till rätt person och stämmer av att antalet vuxna och barn som är folkbokförda på adressen stämmer med förvaltningens uppgifter.

När det gäller hyresnivåer vid ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd är det ledningsgruppen vid försörjningsenheten som beslutar om acceptabla hyresnivåer inom ramen för biståndet. Som grund för sitt beslut följer enhetsgruppen utvecklingen av allmännyttans hyresnivåer och beslutar om att ändra den acceptabla hyresnivån vid behov. De intervjuade betonar att den acceptabla hyresnivån alltid sätts utifrån en individuell bedömning. På så sätt är det generella ramverket att ses som ett stöd för den individuella biståndsbedömningen inom området på förvaltningen. Stadsrevisionen noterar att det inte framgår av Arbetslivsnämndens delegationsordning att nämnden har delegerat till försörjningsenheten eller någon annan del av förvaltningen att besluta om riktlinjer för hyresnivåer när det gäller ekonomiskt bistånd.

Stadsrevisionen bedömer att Arbetslivsnämndens arbete med att motverka att trångboddhet uppkommer till största delen är ändamålsenligt. Förvaltningen genomför löpande kontroller som syftar till att bland annat motverka att trångboddhet uppkommer för nämndens målgrupper. Granskningen visar att Arbetslivsförvaltningen fattar beslut om rutiner för hyreskostnader. Rutinerna omfattar bland annat vägledning kring hyresnivåer för 2023. Arbetslivsförvaltningen saknar enligt Stadsrevisionens bedömning delegation från Arbetslivsnämnden att fatta beslut avseende övergripande vägledning kring hyresnivåer. Ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet får enligt kommunallagen inte delegeras. Arbetslivsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning se över beslutsprocessen när det gäller övergripande vägledning kring hyresnivåer. Nämnden behöver också säkerställa att beslutsprocessen bedrivs i enlighet med Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden har i det nya reglementet inte något ansvar utifrån lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Detta innebär att nämndens roll när det gäller arbetet mot trångboddhet till största delen handlar om att verkställa kommunens fysiska planering i form av exempelvis detaljplaner, områdesbestämmelser m.m. Samhällsbyggnadsförvaltningen har som uppdrag att vara en utredande och verkställande förvaltning för Samhällsbyggnadsnämnden och Kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för arbetet med kommunens skyldigheter omkring bostadsförsörjning i enlighet med lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar som bland annat innefattar uppföljning av riktlinjer för bostadsförsörjning. Avdelningen för Strategisk samhällsplanering vid Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för att leda, utveckla, följa upp och samordna

Borås fysiska samhällsplanering. Granskningen visar att det pågår ett arbete med att se över riktlinjerna för bostadsförsörjning. Ambitionen är att riktlinjerna ska ha en tydligare viljeinriktning än vad de har för närvarande. Exempelvis kan Borås Stad arbeta med fler markanvisningar där man skulle kunna prioritera exempelvis sociala faktorer. Stadsrevisionen bedömer att olika aspekter på trångboddhet tydligare bör beaktas i arbetet med de nya riktlinjerna. Detta särskilt mot bakgrund av att trångboddheten i Borås är större än i andra jämförbara kommuner.

Fritids- och folkhälsonämnden

Stadsrevisionen bedömer att Fritids- och folkhälsonämndens arbete inom området trångboddhet till största delen är ändamålsenligt. Fritids- och folkhälsonämnden ansvarar för bland annat framtagandet av välfärdsbokslut inom folkhälsoarbetet. Nämnden ansvarar även för framtagandet av kunskapsunderlagen inom områdena Norrby, Hässleholmen och Sjöbo som en del i arbetet med Socialt hållbart Borås. Dessa underlag omfattar olika perspektiv på trångboddhet i Borås. Det framkommer även i granskningen att förvaltningen själva uppger att de i viss mån kompenserar för effekter av trångboddhet genom t.ex. öppen ungdomsverksamhet/fritidsgård, kostnadsfria lovaktiviteter för barn och ungdomar, läxhjälp, föreningsstöd m.m.

Utvecklingen av trångboddheten ut i Borås Stad över tid

Statistik från SCB visar att trångboddheten är högre procentuellt i Borås jämfört med städer som har fler än hundra tusen invånare (100-gruppen), sjuhäradskommunerna och kommungruppen större städer både när det gäller trångboddhet i flerbostadshus enligt norm 2 och norm 3. Från år 2015 har trångboddheten ökat i flera år i Borås men är för år 2022 tillbaka på ungefär samma nivå som år 2015 både enligt norm 2 och norm 3.

Kommunstyrelsen har inte genomfört någon riktad kartläggning av hur omfattande trångboddheten är i bostadsbestånden i Borås Stad. Stadsrevisionen noterar däremot att området trångboddhet följs upp inom Socialt hållbart Borås. Fritids- och folkhälsonämnden ansvarar för framtagandet av välfärdsbokslut och kunskapsunderlag. Dessa mäter och följer möjliga effekter av trångboddhet genom olika indikatorer över tid. De framtagna kunskapsunderlagen avser områdena Norrby, Hässleholmen och Sjöbo. Dessa omfattar bland annat statistik över hur invånarna inom respektive område bor och hur stor kvadratmeteryta man har till förfogande.

Trångboddhet finns med som en del i uppföljningen och i handlingsplanen av målområdet boende och närmiljö inom Socialt hållbart Borås. Trångboddhet finns däremot

inte med som något effektmål eller aktivitet som följs upp inom Socialt hållbart Borås. Stadsrevisionen bedömer att Kommunstyrelsen delvis följer upp trångboddheten i Borås Stad genom arbetet i Socialt hållbart Borås, kunskapsunderlagen och välfärdsbokslutet. Bilden som framkommer i granskningen är att varje bolag/nämnd till stor del bedriver ett eget arbete med utgångspunkt i sina grunduppdrag. Ingen nämnd eller bolag har en uttalad samordnande roll för arbetet när det gäller trångboddhet. Förhållandena medför att Stadsrevisionen bedömer att styrning, samordning, roll- och ansvarsfördelning inom området kan förtydligas mellan berörda nämnder och bolag.

Sammanfattande bedömning

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är när det gäller Borås Stads arbete mot trångboddhet är att bostadsbolagens arbete mot trångboddhet till största delen är ändamålsenligt. Stadsrevisionen rekommenderar dock att Viskafors AB, Fristadbostäder AB, AB Toarpshus och AB Sandhultsbostäder bör se över behovet av uthyrningsregler som omfattar tillåtet antal personer per lägenhet i beståndet. Samtliga bolag bör även se över behovet av upprättade rutiner och riktlinjer när det gäller förebyggande och åtgärdande arbete kring trångboddhet. AB Bostäder i Borås bör även se över behovet av kartläggning av trångboddhet i bostadsbeståndet som helhet.

Stadsrevisionens bedömning är att Individ- och familjeomsorgsnämndens, Arbetslivsnämndens och Fritids- och folkhälsonämndens arbete inom området till stora delar är ändamålsenligt. Arbetslivsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning se över beslutsprocessen när det gäller övergripande vägledning kring hyresnivåer och säkerställa att arbetet bedrivs i enlighet med Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

Stadsrevisionen bedömer att Kommunstyrelsen delvis följer upp trångboddheten i Borås Stad på ett ändamålsenligt sätt. Detta genom arbetet i Socialt hållbart Borås och genom Fritids- och folkhälsonämndens kunskapsunderlag och välfärdsbokslut. Stadsrevisionen bedömer att olika aspekter på trångboddhet tydligare bör beaktas i arbetet med de nya riktlinjerna för bostadsförsörjning. Detta särskilt mot bakgrund av att trångboddheten i Borås är större än i andra jämförbara kommuner. Ingen nämnd eller bolag har en uttalad samordnande roll för arbetet när det gäller trångboddhet. Förhållandena medför att Stadsrevisionen bedömer att styrning, samordning, roll- och ansvarsfördelning inom området kan förtydligas för berörda nämnder och bolag.

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen

RAPPORT 2023

Borås Stads arbete mot trångboddhet

Anna Duong
Stefan Sjöblom

Innehåll

1 PROJEKTBEKRIVNING	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och frågeställning	4
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Revisionskriterier	5
1.5 Ansvariga nämnder och bolag	5
1.6 Resurser/granskningsansvariga	5
1.7 Metod	5
2 GRANSKNINGSRESULTAT	6
2.1 Utgångspunkter och definitioner	6
2.1.1 Trångboddhet – konsekvenser för hälsa och skolresultat	7
2.2 Lagar, regler och lokala styrdokument	7
2.2.1 Kommunallag (2017:725)	7
2.2.2 Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar	8
2.2.3 Socialtjänstlag (2001:453)	8
2.2.4 Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd	9
2.2.5 Borås Stads Riktlinjer för bostadsförsörjning	9
2.2.6 Nämndernas reglementen	10
2.2.7 Borås Stads ägardirektiv till de kommunala bostadsbolagen	10
2.2.8 Uthyrningsregler för AB Bostäder i Borås	11
2.2.9 Försörjningsenhetens rutiner för hyreskostnader	11
2.2.10 Arbetslivsnämndens delegationsordning	12
2.2.11 Borås Stads program mot hemlöshet	12
2.2.12 Målbild – Socialt hållbart Borås 2021-2024	12

2.3 Trångboddhetens utveckling i Borås Stad	15
2.3.1 Jämförelser trångboddhet	15
2.3.2 Genomsnittlig bostadsarea – Välfärdsbokslutet 2022	16
2.3.3 Kunskapsunderlag	17
2.3.4 Stadsrevisionens iakttagelser avseende välfärdsbokslutet/kunskapsunderlagen	20
2.4 Intervjuer med bostadsbolag och förvaltningar	21
2.4.1 AB Bostäder i Borås	21
2.4.2 Övriga kommunala bostadsbolag	23
2.4.3 Arbetslivsförvaltningen	23
2.4.4 Individ- och familjeomsorgsförvaltningen	24
2.4.5 Stadsledningskansliet/Samhällsbyggnadsförvaltningen	25
2.4.6 Fritids- och folkhälsoförvaltningen	25
3 STADSREVISIONENS BEDÖMNINGAR	26
4 KÄLLFÖRTECKNING	31

1 Projektbeskrivning

1.1 Bakgrund

Trångboddheten ökar successivt i Sverige. I Sveriges storstäder är vart fjärde hushåll trångbott. Hässleholmen Väst och Norrby i Borås är två av Sveriges mest trångbodda områden, det visar statistik från Statistiska centralbyrån (SCB). Statistiken visar att områden med studentbostäder och miljonprogramsområden är de mest trångbodda områdena i landet. Trångboddhet är ett mått på boendestandard. I ett hem där man bor trångt kanske det inte finns tillräckligt med utrymme för att umgås, leka, göra läxor eller arbeta på ett bekvämt sätt.

Såväl regering som riksdag har påtalat risker med trångboddhet. Det finns en norm för trångboddhet. Riksrevisionen konstaterar dock att det inte finns en rak linje i hur samhället ser på trångboddhet. Den norm som senast fastställdes ligger till exempel inte till grund för Socialstyrelsens regler för ekonomiskt bistånd, inte heller lämnar de större bostadsförmedlingarna några förturer utifrån trångboddhet.

Borås Stad har fem kommunala bostadsbolag. Tillsammans förfogar de över ca 8 700 lägenheter. Kommunstyrelsens ansvarar för Borås Stads arbete med utgångspunkt i lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Individ- och familjeomsorgsnämnden har enligt Kommunfullmäktiges budget samordningsansvar vad avser boendesituationen för människor som är socialt utsatta. Enligt 3 § socialtjänstlagen hör det även till socialnämndens uppgifter att bl.a. göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen och medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen.

1.2 Syfte och frågeställning

Granskningens syfte är att kartlägga hur de kommunala bostadsbolagen och de ansvariga nämnderna arbetar när det gäller trångboddhet. Granskningen syftar även till att bedöma om hanteringen är ändamålsenlig.

Huvudsakliga frågeställningar är:

- Hur arbetar bostadsbolagen med trångboddhet?
- Hur arbetar Kommunstyrelsen och Samhällsbyggnadsförvaltningen utifrån lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar när det gäller trångboddhet?
- Hur arbetar Individ- och familjeomsorgsnämnden och Arbetslivsnämnden med trångboddhet utifrån socialtjänstlagen?
- Hur ser utvecklingen av trångboddheten ut i Borås Stad över tid?
- Genomförs analyser och åtgärder med utgångspunkt i utvecklingens karaktär?
- Har Kommunstyrelsen eller någon av Borås Stads nämnder genomfört en kartläggning av hur omfattande trångboddheten är i bostadsbeståndet i Borås Stad?
- Har respektive bostadsbolag genomfört en kartläggning av hur omfattande trångboddheten är i respektive bostadsbestånd?
- Finns det regler och riktlinjer för hur många personer som får bo i de kommunala bostadsbolagens lägenheter?
- Finns upprättade rutiner och riktlinjer hur bostadsbolagen ska agera när de får indikation på att det bor för många personer i en lägenhet?
- Finns en tillräcklig styrning och samordning mellan berörda bolag och nämnder inom området?
- Finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan berörda nämnder och bolag?

1.3 Avgränsningar

Granskningen avgränsas till att omfatta de kommunala bostadsbolagen och de berörda nämndernas arbete inom området. Granskningen omfattar inte kommunens arbete med utgångspunkt i plan- och bygglag (2010:900).

1.4 Revisionskriterier

Revisionskriterier är kommunallagen (2017:725), lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, socialtjänstlagen (2001:453) och annan tillämplig lagstiftning inom området. Revisionskriterier är även lokala beslut och styrdokument som berör området. Allmänna råd och riktlinjer från statliga verk och styrelser utgör även de revisionskriterier.

1.5 Ansvariga nämnder och bolag

AB Bostäder i Borås, Fristadbostäder AB, AB Sandhultsbostäder, AB Toarpshus, Viskaforshem AB, Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden, Individ- och familjeomsorgsnämnden, Fritids- och folkhälsönämnden och Arbetslivsnämnden.

1.6 Resurser/granskningsansvariga

Granskningsledare för projektet är Anna Duong och projektmedarbetare är Stefan Sjöblom.

1.7 Metod

Metoderna för granskningen är dokumentgranskning och intervjuer. Sammanställning av statistiskt material som avser trångboddhet har genomförts som en del i granskningen.

2 Granskningsresultat

2.1 Utgångspunkter och definitioner

Statistik från SCB för 2018 visar att mer än var femte invånare i Sverige som är född utanför Europa är trångbodd enligt norm 2, jämfört med två procent av inrikes födda. Bland utrikes födda inom Europa var andelen sju procent. Det är också stor skillnad mellan olika kommuner. I storstäderna är mellan sju och tio procent av befolkningen trångbodda, jämfört med fyra procent i övriga kommuner. Utöver detta finns en trångboddhet som inte fångas upp i statistiken, bland personer som av olika skäl inte är folkbokförda på den adress där de bor. Trångboddhet kan vara självvald men är ofta förknippad med svag ekonomi.¹

Utrymmesstandarderna ser olika ut i olika bostadsområden och för skilda hushållstyper. Det finns flera sätt att definiera trångboddhet. De kallas ofta trångboddhetsnormer, trots att det snarare rör sig om mått än om normer. Vid norm 2 sätts gränsen för trångboddhet vid högst två personer per rum, exklusive kök och vardagsrum. Norm 3 innebär att det förutom kök och vardagsrum ska finnas möjlighet att ge varje hushållsmedlem ett eget rum, utom makar/partners, som antas dela sovrum.²

Statliga riktlinjer för trångboddhet

Under 1940-talet var trångboddhet ett av de största hindren för befolkningstillväxt i Sverige. För att öka boendestandarden gjordes flera satsningar för att komma tillrätta med problemen. Bland annat antogs en utrymmesstandard som både skulle fungera som en vägledning vid bostadsbyggande och som en upplysning till familjer. Denna statliga riktlinje benämns i dag trångboddhetsnorm 1 och innebär att det skulle bo högst två personer i varje rum och att det skulle finnas ett kök.

År 1965 formulerades trångboddhetsnorm 2 som motiverades av att barnfamiljerna nu efterfrågade större bostäder. Enligt norm 2 skulle det inte bo fler än två personer per rum, därutöver skulle det finnas ett kök och ett vardagsrum. Trångboddhetsnorm 3 formulerades och enligt denna norm ska bostadsutbudet på sikt ge alla hushåll en möjlighet till kök och vardagsrum samt att varje hushållsmedlem har eget sovrum (makar delar sovrum).

Avsikten med norm 3 var att den skulle fungera som ett enkelt men entydigt riktmärke för vad staten ansåg vara den lägsta acceptabla utrymmesstandarderna. Vidare skulle normen fungera som ett kriterium vid bedömningen av vad som ansågs vara ett rimligt utrymmesbehov vid exempelvis bostadsförmedling eller vid utarbetandet av regler för bostadsbidrag. Normen skulle också vara ett riktmärke vid kommunernas bostadsplanering. I den proposition som utkom 1986 efter Bostadskommitténs stora utredning betonades den utrymmesstandard som innebär att varje barn ska ha möjlighet till eget rum, det vill säga norm 3.³

¹ <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/underlag-for-bostadsforsorjningen/sarskilda-grupper/trangbodda/> 2023-11-22

² Ibid.

³ https://www.riksrevisionen.se/download/18.31babda71698f6c4b422d/1552911069132/RiR_2019_9_ANPASSAD.pdf 2023-11-22

Trångboddhetsnormer	Lägsta acceptabla utrymmesstandard
Norm 1	Det får maximalt bo två personer per rum och bostaden ska även ha ett kök.
Norm 2	Det får maximalt bo två personer per rum och det ska dessutom finnas ett kök och ett vardagsrum.
Norm 3	Alla i hushållet ska ha ett eget sovrum förutom makar som kan dela. Bostaden ska även ha ett kök och ett vardagsrum.
Extrem trångboddhet	Ingen vedertagen definition finns. SCB använder norm 2 för att illustrera en mer extrem trångboddhet än norm 3.

Tabell 1. Statliga riktlinjer för trångboddhet ⁴

2.1.1 Trångboddhet – konsekvenser för hälsa och skolresultat

Riksrevisionen har år 2019 tagit fram en rapport avseende Trångboddhet – konsekvenser för hälsa och skolresultat. Rapporten är framtagen inom effektivitetsrevisionen, vars uppgift är att granska hur effektiv den statliga verksamheten är. Riksrevisionen har granskat effekterna av trångboddhet enligt trångboddhetsnorm 3.⁵

Sammantaget ger resultaten i rapporten inget stöd för att den ökade trångboddheten bidragit till försämrad hälsa och en ökad användning av socialförsäkringen eller till försämrade skolresultat. Resultaten från granskningen ger i stället anledning att ifrågasätta om gällande trångboddhetsnorm är ändamålsenligt utformad. Dessutom har Boverket konstaterat att normen inte används som det var tänkt när den infördes. Inga av de stora bostadsförmedlingarna ger till exempel förtur på grund av trångboddhet. Socialstyrelsen använder dessutom en restriktivare definition av trångboddhet än norm 3 i deras råd kring bedömningen av ekonomiskt bistånd och boyterestriktionen har, i motsats till bostadsutskottets ambition, visats öka trångboddheten hos bidragstagarna. Det är dock rimligt att tro att det finns en nivå på trångboddhet som har negativa konsekvenser. Granskningen visar att en mer extrem trångboddhet där fler än två personer delar sovrum nästintill har fördubblats under de senaste 20 åren, från cirka 2,5 till 5 procent av befolkningen.⁶

2.2 Lagar, regler och lokala styrdokument

2.2.1 Kommunallag (2017:725)

Beslutsfattandet i kommuner är reglerat i kommunallagen. Ett beslut kan fattas i nämnd, styrelse eller på delegation. Delegation innebär att nämnden har delegerat till annan att fatta beslut i nämndens namn och med nämndens ansvar för beslutet.

Kommunallagen (2017:725) 5 kap. 2 § anger att:

Fullmäktige får uppdra åt en nämnd att i fullmäktiges ställe besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ärenden som anges i 1 § första stycket eller som enligt lag eller annan författning ska avgöras av fullmäktige får dock inte delegeras till nämnderna.

Detta gäller dock inte ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen.

⁴ https://www.riksrevisionen.se/download/18.31babda71698f6e4b422d/1552911069132/RiR_2019_9_ANPASSAD.pdf 2023-11-22

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

I 6 kap. 37 § kommunallagen anges att:

Nämnd får delegera beslutanderätten till presidiet, ett utskott, en ledamot, en ersättare eller en automatiserad beslutsfunktion i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. En nämnd får även uppdra åt en anställd att besluta enligt 7 kap. 5-8 §§.

I 6 kap. 38 § kommunallagen framgår vidare att:

Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

2.2.2 Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Varje kommun ska med riktlinjer planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet med planeringen ska vara att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Lagen innebär bl.a. att:

- Kommunen ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder.
- Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Förändras förutsättningarna för de antagna riktlinjerna ska nya riktlinjer upprättas och antas av kommunfullmäktige.
- Riktlinjerna ska innehålla kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet, planerade insatser för att nå målen och hur kommunen tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen. Uppgifterna ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar.⁷

2.2.3 Socialtjänstlag (2001:453)

Enligt socialtjänstlagen ansvarar kommunerna för socialtjänsten och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker möjligheterna att leva ett självständigt liv. Enskilda kan alltså vända sig till socialtjänsten i sin kommun och ansöka om bistånd om de inte förmår lösa sitt behov av bostad på egen hand.

⁷ Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar och Lag (2013:866) om ändring i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

I lagen anges också att socialnämnden ska göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen. Socialnämnden ska i sitt arbete främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning.

Socialtjänsten har inte bara ett ansvar för att ge enskilda stöd utan ska enligt socialtjänstlagen delta i samhällsplaneringen. Enligt förarbetena till lagen innebär detta att socialtjänsten ska tillföra underlag till planeringen, delta i planeringen, yttra sig över färdiga planförslag samt delta i uppföljningen.⁸

2.2.4 Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd

Enligt Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd framgår det följande avseende skälig boendekostnad och hyreslägenhet:

Skälig boendekostnad

Socialnämnden bör vid bedömningen av vad som är en skälig boendekostnad utgå från den enskildes faktiska kostnad och behov av boende. Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendekostnad bör vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Kostnaden bör även relateras till hyresnivån hos allmännyttiga bostadsföretag eller andra större bostadsföretag på orten. Med orten bör avses den tätort där den enskilde bor eller de närmast belägna tätorterna inom kommunen.⁹

Försäkringskassan publicerar årligen föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad som tillämpas vid försäkringskassans beräkning av bostadskostnad i samband med bestämmande av bl.a. bostadsbidrag. Vid bedömning av skälig boendekostnad ska socialtjänsten alltid göra en individuell behovsbedömning, men dessa föreskrifter kan, tillsammans med lokala förutsättningar och övriga omständigheter, ge viss vägledning.¹⁰

Hyreslägenhet

Socialnämnden bör vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en hyreslägenhet beakta hyran inklusive uppvärmning och obligatoriska avgifter. I vissa situationer kan det förekomma att det, utöver den faktiska hyreskostnaden, tillkommer obligatoriska avgifter som den enskilde är skyldig att betala.¹¹

2.2.5 Borås Stads Riktlinjer för bostadsförsörjning

Kommunfullmäktige antog 2019 Borås Stads Riktlinjer för bostadsförsörjning i enlighet med lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Dokumentet gäller till och med 2023. Riktlinjerna är uppdelade i tre olika delar – Riktlinjer för bostadsförsörjning (del 1), Handlingsplan för bostadsförsörjning (del 2) och Befolknings- och bostadsanalys (del 3). Endast del 1 – Riktlinjer för bostadsförsörjning är beslutad av Kommunfullmäktige.¹² De andra delarna av riktlinjerna är redovisade för Kommunstyrelsen.¹³

⁸ Prop. 1979:80:1 om socialtjänsten

⁹ Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, Publicerad av Socialstyrelsen, 2021

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

¹² Borås Stad; Riktlinjer för bostadsförsörjning, antagen av Kommunfullmäktige 2019-06-19

¹³ Befolknings och bostadsanalys, redovisad i Kommunstyrelsen 3 juni 2019. Handlingsplan för bostadsbyggande, redovisad i KS 25 april 2022.

2.2.6 Nämndernas reglementen

Gemensamt reglemente för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Borås Stad Nämnderna ska bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle genom att i sin verksamhet bedriva ett aktivt hållbarhetsarbete. Inom området Socialt hållbart Borås är prioriteringen jämlika levnadsvillkor och bättre hälsa för våra invånare. Inom det finns tre målområden; God start i livet och goda uppväxtvillkor, Förutsättningar för arbete samt Boende och närmiljö.

Kommunstyrelsens reglemente

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. I Kommunstyrelsens ledningsfunktion ligger att leda och samordna bland annat mark- och bostadsförsörjning och samhällsbyggande. Kommunstyrelsen ska även bland annat se till att en tillfredsställande markberedskap upprätthålls samt att bostadsförsörjningen och samhällsbyggandet främjas.

Samhällsbyggnadsnämndens reglemente

Samhällsbyggnadsnämnden fullgör uppgifterna som åligger en byggnadsnämnd enligt plan- och bygglagen. Nämnden fullgör också de övriga uppgifter som enligt annan lag åligger den kommunala nämnden inom plan- och byggväsendet. I Samhällsbyggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av detaljplaner och områdesbestämmelser. Nämnden ansvarar för förhandsbesked, bygglov, tillsyn samt strandskyddsfrågor. Samhällsbyggnadsnämnden äger, i Kommunfullmäktiges ställe, rätt att anta, ändra eller upphäva detaljplan och områdesbestämmelser under förutsättning att förändringen inte är av principiell beskaffenhet eller är av större vikt.

Arbetslivsnämndens reglemente

Arbetslivsnämnden ansvarar bland annat för följande uppgifter försörjningsstöd (Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen) samt har ansvaret för bostadsanskaffning av sociala bostäder.

Individ- och familjeomsorgsnämnden

Nämnden har ett kommunövergripande samordningsansvar för sociala boendefrågor. Det inkluderar bistånd vad gäller sociala bostäder enligt socialtjänstlagen.

Fritids- och folkhälsonämndens reglemente

Nämnden ansvarar för kommunens övergripande folkhälsoarbete, engagemang i folkhälsofrågor och tar initiativ till fortsatt utveckling av folkhälsoarbetet samt ansvara för den öppna ungdomsverksamheten.

2.2.7 Borås Stads ägardirektiv till de kommunala bostadsbolagen

Bolagens uppgifter och ansvar uttrycks i ägardirektiven. Kommunerna har enligt lag ett ansvar för bostadsförsörjningen generellt och ett särskilt ansvar för vissa grupper. Bostadsbolagen är ett verktyg för att Borås Stad ska uppfylla detta ansvar. Bostadsbolagen ska enligt ägardirektiven medverka till att det finns bostäder för utsatta och svaga grupper och godta att försörjningsstöd och etableringsersättning motsvarar inkomst.¹⁴

¹⁴ Ägardirektiv för bolagen, antagna av Kommunfullmäktige 2022-03-24 och i respektive bolagsstämma.

2.2.8 Uthyrningsregler för AB Bostäder i Borås

Bostäder i Borås styrelse har beslutat om uthyrningsregler som bolaget har tagit fram. I uthyrningsreglerna framgår det bl.a. följande:

Regler om antalet boende i samma lägenhet

Det finns många som vill ha en bostad i Borås, och ibland är det svårt att få tag i eget boende. Det leder ibland till att det bor flera tillsammans än vad lägenheten är anpassad för. Det kan i sin tur leda till både fysiska och psykiska hälsoproblem. Därför har bolaget antagit en norm för hur många människor som får bo i en och samma bostad. Är lägenheterna större än fem rum och kök bedömer bolaget antalet från fall till fall.

- Högst tre personer får bo i ett rum och kök eller minst 49 kvadratmeter.
- Högst fyra personer får bo i två rum och kök eller minst 70 kvadratmeter.
- Högst sex personer får bo i tre rum och kök eller på minst 90 kvadratmeter.
- Högst åtta personer får bo i fyra rum och kök eller på minst 110 kvadratmeter.
- Högst tio personer får bo i fem rum och kök eller på minst 120 kvadratmeter.

2.2.9 Försörjningsenhetens rutiner för hyreskostnader

Försörjningsenhetens enhetsgrupp har 2023 antagit en rutin för försörjningsstöd och rutin för boendekostnad. I rutinen framgår avseende bostad bl.a. följande:¹⁵

”Att ha en bostad är en förutsättning för att tillvaron i övrigt skall fungera. Trots detta finns det ingen lagstadgad generell rätt till bostad. I första hand är det den enskildes ansvar att planera för sitt liv både gällande ekonomi och bostad. Kommunen har inga bostäder att förmedla, man får vända sig till hyresvärdarna i kommunen, söka på internet där bostäder annonseras ut, försöka hitta tillfälliga lösningar som inneboende, delad bostad och liknande. Ofta är det lättare att hitta bostad utanför de större kommunerna. I första hand ska man söka bostad där man har störst möjlighet att få. Att man har skulder försvårar givetvis möjligheten att få bostad, men är inget absolut hinder. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att den som vistas i kommunen får det stöd och hjälp den behöver, Socialtjänstlagen 2 Kap 1 §. För vissa grupper, ex äldre och funktionshindrade har kommunen ett särskilt ansvar. För den som är helt utan tak över huvudet har kommunen ett natthärbärge, akutboendet Badhusgatan.”

Vidare framgår avseende boendekostnad b.la följande:¹⁶

”Eftersom så stor del av det ekonomiska biståndet utgår till boendekostnader är det av yttersta vikt att utreda boendesituationen noggrant. Alla uppgifter ska styrkas med handlingar som dokumenteras i utredningen. Regelbundna kontroller av folkbokföringsregistret ska göras. Hembesök ska vid behov göras. Aktuell hyresavi ska uppvisas vid ansökan. Kontroll ska alltid göras att rätt hyra är betald och att det är den sökande som har betalat hyran.”

Hyreslägenhet

”Bistånd kan beviljas för skälig boendekostnad. Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendekostnad bör vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har råd att kosta på sig. Aktuell hyreskontrakt ska uppvisas och alla relevanta uppgifter ska framgå av kontraktet. Observera om uppvärmning ingår, annars blir den totala boendekostnaden betydligt högre.”

¹⁵ Borås Stad, Arbetslivsförvaltningen, Försörjningsenheten, Rutin för Försörjningsstöd, 2023

¹⁶ Borås Stad, Arbetslivsförvaltningen, Försörjningsenheten, Boendekostnad, 2023

Hyresnivåer 2023

Nivåerna ska ses som en vägledning. Beroende på hur familjesammansättningen ser ut kan en större eller mindre lägenhet vara befogad trots att man är lika många personer. Om vatten är inkluderat i hyran kan en något högre hyra godtas. [...]

Antal personer	Hyra	Antal rum
1 person (ungdom)	4500 kr	
1-2 personer (vuxen/sambo)	5500 kr	1-2 rok
2 personer (två vuxna/vuxen barn)	6000 kr	2 rok
2-3 personer	6500 kr	2 rok
3-4 personer	7000 kr	3 rok
4-5 personer	7500 kr	3-4 rok
5-6 personer	8000-8500 kr	4-5 rok

Tabell 2. Hyresnivåer 2023

2.2.10 Arbetslivsnämndens delegationsordning

Arbetslivsnämnden har den 2 januari 2023 reviderat delegationsordningen. I delegationsordningen framgår att Arbetslivsförvaltningen inte har delegation när det gäller att besluta om vägledning av hyresnivåer för respektive år.

2.2.11 Borås Stads program mot hemlöshet

Kommunfullmäktige fastställde 22 augusti 2013 Borås Stads program mot hemlöshet och programmet gäller fram till och med 2022.¹⁷ Stadsrevisionen noterar att Individ- och familjeomsorgsnämnden har antagit ett nytt program mot hemlöshet och att programmet är utskickat till berörda nämnder och bolag på remiss. Stadsrevisionen noterar att programmet avser hemlöshet och omfattar inte Borås Stads arbete med trångboddhet.

I remissversionen för det nya programmet mot hemlöshet framgår bland annat att:

”Den svenska bostadsmarknaden har dock under en längre tid varit svårtillgänglig också för andra grupper, så kallat strukturellt hemlösa. Befolkningsökning och lågt bostadsbyggande har medfört att det i dag råder bostadsbrist i många kommuner, inte minst vad gäller billiga hyreslägenheter. Konkurrensen om bostäderna har dessutom ökat generellt. Till det har antalet ekonomiskt svaga hushåll ökat.”¹⁸

2.2.12 Målbild – Socialt hållbart Borås 2021-2024

Enligt Stadsledningskansliet ökar skillnaderna i livsvillkor och hälsa, både mellan olika grupper i samhället och mellan olika områden. Att motverka detta har blivit en av Borås Stads allra största samhällsutmaningar menar Stadsledningskansliet. Därför har Kommunstyrelsen valt att samordna arbetet inom området Socialt hållbart Borås.

I september 2020 fattade Kommunstyrelsen ett strategiskt inriktningsbeslut om en första målbild för Socialt hållbart Borås. Målbilden kallas för En god start i livet och goda uppväxtvillkor. I mars 2021 utökades arbetet med ytterligare två målområden, Boende och närmiljö samt Förutsättningar för arbete. Målområdena förtydligar hur Borås Stad långsiktigt ska ta sig an de utmaningar som är tydliga i välfärdsbokslutet. Den 22 november 2021 antog Kommunstyrelsen de övergripande målformuleringarna för alla tre målområden.¹⁹

¹⁷ Borås Stad, Program mot hemlöshet, 2013, reviderat 17 augusti 2017, 15 oktober 2020, 9 december 2021

¹⁸ Borås Stad, Program mot hemlöshet, 2023 – remissversion

¹⁹ <https://intranet.boras.se/styrningochledning/kvalitetsochutvecklingsarbeten/socialthallbartboras/bakgrundentillsocialthallbartboras.4.5f479c3217b72a7d665883b7.html> 2023-11-23

Målområde Boende och närmiljö

”Var och hur vi bor påverkar hela livet. Platsen och bostadens skick spelar stor roll för hur människor mår och kan utvecklas. Därför är det viktigt att alla har en trygg boendemiljö och en bostad som passar och som man har råd med. En integrerad, trygg och sund boendemiljö främjar såväl den enskilda människan, som själva området och samhället i stort. Det är vad det här målområdet fokuserar på. Arbetet sker utifrån två nivåer, dels hela staden och dels områdesutvecklingsnivå för att långsiktigt förbättra och kompensera för de ojämlika livsvillkoren.”²⁰

Effektmål

- I Borås ska det inte finnas några utsatta områden
- I Borås ska det finnas en blandad bebyggelse med olika boendeformer för alla livssituationer
- I Borås ska ingen vara hemlös
- I Borås ska närmiljöerna vara attraktiva, trygga och skapa möten mellan människor
- I Borås ska invånarna och samhällets olika aktörer känna tillit till varandra, ta gemensamt ansvar och ges möjlighet att vara delaktiga i en positiv stadsutveckling²¹

Uppföljning av målbilden

En övergripande uppföljning av målbilden sker vartannat år i enlighet med indikatorer kopplade till invånarnas livsvillkor, levnadsvanor och hälsa ur ett livscykelperspektiv.

Välfärdsboks slutet kommer att vara ett viktigt underlag för uppföljning. För att kunna synliggöra hur livsvillkoren ser ut för våra invånare krävs det i vissa fall att de kvantitativa data som finns tillgängliga idag kompletteras med ny statistisk data samt med andra typer av kvalitativa data. På detta sätt kan det göras en samlad analys av livsvillkoren i Borås. Detta menar man i uppföljningen av målbilden.

Uppföljningen syftar till att arbetet inom Socialt hållbart Borås effektivare ska kunna planeras, genomföras, och justeras, i syfte att nå de uppsatta målen. Men uppföljningsresultatet ska också kunna användas som planeringsunderlag för staden övergripande beslut om prioriteringar och avvägningar i det gemensamma arbetet, samt möjliggöra styrinformation om hur förvaltningar och bolag arbetar i sina grunduppdrag, och i samverkan med andra för att påverka invånarnas livsvillkor.²²

Till varje målområde har det tagits fram en handlingsplan med konkreta aktiviteter som bidrar till att på lång sikt uppnå de önskvärda effekterna. Handlingsplanen är en förutsättning för att målbilden för Socialt hållbart Borås ska kunna bli verklighet. Enligt handlingsplanen och intervjuade pågår ett arbete med att;

²⁰ <https://intranet.boras.se/styrningochledning/kvalitetsochutvecklingsarbeten/socialthallbartboras/bakgrundtillsocialthallbartboras.4.5f479c3217b72a7d665883b7.html>, 2023-11-23

²¹ Ibid.

²² Ibid.

- Utveckla koncept för markanvisningar med sociala kriterier. En markanvisning är en överenskommelse om vem som får bygga på kommunal mark. Genom att till exempel genomföra markanvisningstävlingar kan kommunen aktivt ställa krav på att byggaktören tar hänsyn till sociala faktorer. Det kan handla om att öka variationen av bostadsstorlekar, upplåtelseformer och boendetyper för att fler ska ha möjlighet att bo i ett område.²³ Under 2024 leder Samhällsbyggnadsförvaltningen arbetet kring att utveckla ett koncept för att i framtiden kunna genomföra markanvisningstävlingar med sociala kriterier.²⁴
- Vidareutveckla riktlinjer för bostadsförsörjning med hänsyn till social hållbarhet. Bra bostäder och trivsamma boendemiljöer är grundläggande kvaliteter för en kommun. Att det finns en blandad bebyggelse med olika boendeformer för alla livssituationer är även en förutsättning för kommunens utveckling.²⁵ Under 2024 är planen att revidera riktlinjerna med utgångspunkt i befintligt material. Målet är att riktlinjerna efter revideringen tydligare ska vägleda i hur kommunen kan använda sina verktyg för att styra mot social hållbarhet. Denna revidering kommer även att ta hänsyn till kunskapsunderlagen för stadsdelarna Norrby, Hässleholmen och Sjöbo. Revideringen tar även hänsyn till slutsatserna i jämlikhetsrapporten välfärdsbokslutet samt rekommendationerna från kompassen Social hållbarhet i den samhällsbyggande processen.²⁶
- Enligt handlingsplanen ansvarar Samhällsbyggnadsförvaltningen och Individ- och familjeomsorgsförvaltningen för båda aktiviteterna ovan och de ska vara genomförda år 2024.²⁷
- Uppföljning av Socialt hållbart Borås har genomförts under 2023 där samtliga tre målområden redovisas. I uppföljningen inom målområdet Boende och närmiljö finns det ett avsnitt som behandlar trångboddhet. Uppföljningen har presenterats för Kommunstyrelsen den 20 november 2023.²⁸

²³ <https://www.boras.se/kampanj/socialhallbartboras/boendeochnarmiljo/aktiviteterinomboendeochnarmiljo/utveckla-koncept-for-markanvisning-armed-sociala-kriterier.4.1f84eefd18bab6af903163a5.html>, 2023-11-23

²⁴ https://intranet.boras.se/download/18.7d417d8518bcc3b03a62a3a6/1700226740746/Handlingsplan-Socialt%20hallbart%20Boras_2024.pdf, 2023-11-23

²⁵ <https://www.boras.se/kampanj/socialhallbartboras/boendeochnarmiljo/aktiviteterinomboendeochnarmiljo/vidareutveckla-riktlinjer-for-bostadsforsorjning-med-hansyn-till-social-hallbarhet.4.1f84eefd18bab6af90316593.html>, 2023-11-30

²⁶ <https://www.boras.se/kampanj/socialhallbartboras/boendeochnarmiljo/aktiviteterinomboendeochnarmiljo/vidareutveckla-riktlinjer-for-bostadsforsorjning-med-hansyn-till-social-hallbarhet.4.1f84eefd18bab6af90316593.html>, 2023-11-30

²⁷ Ibid.

²⁸ Borås Stad, Målområdesuppföljning 2023 Socialt hållbart Borås, presenterad för Kommunstyrelsen 2023-11-20 för kännedom

2.3 Trångboddhetens utveckling i Borås Stad

2.3.1 Jämförelser trångboddhet

I syfte att undersöka trångboddheten i Borås Stad har relevant statistik från SCB sammanställts.²⁹ Jämförelsen har gjorts med liknande kommuner.³⁰ En genomgång av trångboddheten ger följande utfall avseende perioden 2015-2022;

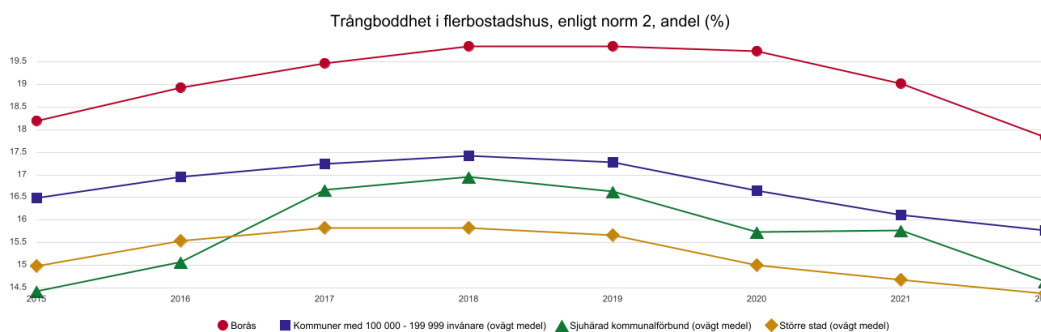

Diagram 1. Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)³¹

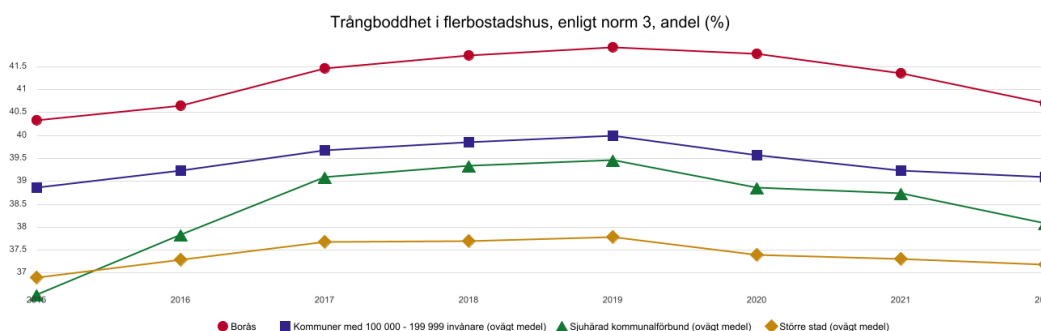

Diagram 2 Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 3, andel (%)³²

Sammanställningen visar trångboddheten i flerbostadshus i procent. Enligt norm 2 innebär att hushållet räknas som trångbott om det bor mer än två personer per rum (kök och vardagsrum oräknade) och enligt norm 3 innebär att hushållet räknas som trångbott om det bor mer än två personer per rum (kök och vardagsrum oräknade).

Sammanställningen i diagram 1 och i diagram 2 visar att trångboddheten är högre procentuellt i Borås jämfört med 100-gruppen, sjuhäradskommunerna och kommungruppen större städer både när det gäller trångboddhet i flerbostadshus enligt norm 2 och norm 3. Störst skillnad var år 2020 där Borås hade 3,1 procentenheter mer än 100-gruppen enligt norm 2 och 2,2 procentenheter högre än 100-gruppen enligt norm 3. Från år 2015 har trångboddheten ökat i flera år i Borås men är för närvarande tillbaka på ungefär samma nivå som år 2015 både enligt norm 2 och norm 3.

²⁹ Materialet är hämtat från Kolada. <https://www.kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpis=130487,130488&years=30199,30198,30197,30196,30195,30194,30193,30192&municipals=16708,30825,92790,116237&rows=municipal,kpi&visualization=line-chart&scale=red-yellow-green&interval=25-50-25&focus=16708®ressionLine=false&allRegions=false&medianValues=false>

³⁰ Liknande kommuner har i granskningen definierats som de kommuner i Sverige som har en befolkning över 100 000 invånare undantaget storstadskommunerna. Jämförelsegruppen brukar kallas "100-gruppen" och består av: Västerås, Örebro, Linköping, Norrköping, Umeå, Huddinge, Eskilstuna, Uppsala, Lund, Jönköping, Helsingborg och Borås. Samtliga kommuner utom Huddinge tillhör kommungrupp B3. För mer information om kommungrupper se: Sveriges kommuner och Regioner; Kommungruppsindelning 2017 – omarbetning av Sveriges kommungruppsindelning, 2017:12ff. Som jämförelsetal har medelvärde för 100-gruppen använts.

³¹ Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%) Antal personer boende i flerbostadshus exklusive specialbostäder trångbotta enligt norm 2, dividerat med antal personer boende i flerbostadshus exklusive specialbostäder, multiplicerat med 100 för redovisning i procent. Specialbostäder avser studentbostäder, bostäder för äldre/funktionshindrade och övriga specialbostäder. Norm 2, skapades 1965. Hushållet räknas som trångbott om det bor mer än två personer per rum (kök och vardagsrum oräknade). Personer i ensamhushåll räknas inte som trångbotta. Källa: SCB.

³² Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 3, andel (%) Antal personer boende i flerbostadshus exklusive specialbostäder trångbotta enligt norm 3, dividerat med antal personer boende i flerbostadshus exklusive specialbostäder, multiplicerat med 100 för redovisning i procent. Specialbostäder avser studentbostäder, bostäder för äldre/funktionshindrade och övriga specialbostäder. Norm 3, skapades 1974. Hushållet räknas som trångbott om det bor mer än en person per rum (vardagsrum och kök oräknade). Sammanboende par förutsätts dela sovrum. Källa: SCB

2.3.2 Genomsnittlig bostadsarea – Valfärdsbokslutet 2022

Fritids- och folkhälsoförvaltningen är ansvarig för framtagandet av valfärdsbokslutet 2022. I valfärdsbokslutet 2022 framgår att folkhälsan i Borås generellt utvecklas positivt. Det visar också att skillnaderna i livsvillkor mellan olika grupper ökar. Valfärdsbokslutet har genomförts under flera år. I dokumentet finns statistik som visar hur boendeformerna är fördelade mellan olika bostadsområden, den visar också statistik för den upplevda tryggheten och trångboddheten. Valfärdsbokslutet ger en sammanfattande bild av hur den sociala hållbarheten i Borås förändras över tid.³³

Trångboddhet är ett mått på boendestandard och kan få konsekvenser i vardagen på flera sätt. Trångboddhet kan upplevas som påfrestande om man hela tiden behöver dela rum med andra och det inte finns möjlighet till viss avskildhet i det egna hemmet. Ett hushåll räknas som trångbott (enligt norm 2) om det bor mer än två personer per rum, kök och vardagsrum oräknade.³⁴

I Sverige var 16,9 % av befolkningen trångbodda år 2021. I Borås var andelen 19 %. Sedan 2012 har andelen trångbodda ökat, både i riket och i Borås. Det är en högre andel män än kvinnor som är trångbodda.³⁵

Den genomsnittliga bostadsarean per person i Sverige är 42 kvadratmeter (m²). År 2020 var den genomsnittliga bostadsarean för en individ i Borås 39,9 m². Mellan 2012 och 2019 minskade bostadsytan något i Borås, för att 2020 vara tillbaka på samma nivå som 2016. Minst utrymme har fortsatt åldersgruppen 0-19 år med 27 m². Genomsnittlig bostadsyta per person ökar stadigt med ålder. Åldersgruppen med störst yta är därför personer 65 år och äldre med 59 m².³⁶

	Totalt	0–19 år	Inrikes födda	Utrikes födda
Norrby Öst	21,1	14,7	19,1	22,2
Hässleholmen Syd	23,0	17,1	24,7	22,1
Hässleholmen Väst	25,3	17,9	24,5	25,8
Norrby Väst	25,8	15,7	27,6	24,9
Hulta Centrum Öst	28,7	17,9	30,0	27,9

Tabell 3. Fem områden med minst bostadsyta per person i kvadratmeter (medel)³⁷

Det har genomförts målområdesuppföljning 2023 avseende Socialt hållbart Borås inom området boende och närmiljö. Uppföljningen avseende trångboddhet visar vilka fem områden i Borås Stad där invånarna har minst bostadsyta per person i kvadratmeter.³⁸

Männens bostadsarea är något mindre än kvinnornas, 39,0 m² jämfört med 40,8 m². Det är däremot en större skillnad i bostadsyta mellan inrikes och utrikes födda. Inrikes födda hade år 2020 en genomsnittlig bostadsyta på 42,2 m² jämfört med 32,3 m² för utrikes födda. Utrymmet för de utrikes födda har minskat över tid samtidigt som bostadsarean för de inrikes födda har ökat något.³⁹

³³ Borås Stad, Valfärdsbokslut 2022 – en jämlikhetsrapport för ett Socialt hållbart Borås, Beslutad av Fritids- och folkhälsonämnden 2023-06-14

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid.

³⁶ Ibid.

³⁷ Borås Stad, Målområdesuppföljning 2023 Socialt hållbart Borås, presenterad för Kommunstyrelsen 2023-11-20 för kännedom

³⁸ Ibid.

³⁹ Borås Stad, Valfärdsbokslut 2022 – en jämlikhetsrapport för ett Socialt hållbart Borås, Beslutad av Fritids- och folkhälsonämnden 2023-06-14

Det finns en tydlig korrelation mellan bostadsarea och utbildningsnivå. Bland kvinnor är sambandet starkare än bland män, både avseende förgymnasial utbildningsnivå och gymnasial utbildningsnivå. Sambandet mellan bostadsarea och utbildningsnivå har dock legat relativt stabilt över tid för kvinnor, medan det blivit starkare för män med förgymnasial utbildning. Bland män med gymnasial utbildning är däremot sambandet inte lika tydligt. Av välfärdsbokslutet framgår det att utbildningsnivån har en större betydelse för boendesituationen bland kvinnor, medan män med gymnasial utbildningsnivå har mer varierande inkomster, bostadsyta etc.⁴⁰

Tillgång till eget rum – från Hälsoenkäten åk 6, åk 8 och åk 1 på gymnasiet

Tillgång till ett eget rum för ro och avskildhet vid läsläsning och skolarbete kan vara en viktig förutsättning för goda studieresultat. Forskning har visat att barn från trångbodda hem presterar sämre i skolan.

I Borås har en majoritet av eleverna i årskurs 6, 8 och första året på gymnasiet tillgång till ett eget rum. Bland eleverna i årskurs 6 svarade 81 % att de har ett eget rum. Det var ungefär lika vanligt för tjejer, killar och personer med annan könstillhörighet. Andelen elever med eget rum i årskurs 8 var något högre, 87 %. Även i årskurs 8 var det ungefär lika vanligt bland tjejer, killar och personer med annan könstillhörighet. Eleverna i årskurs 1 på gymnasiet svarade som eleverna i årskurs 8, det vill säga 87 % hade ett eget rum. Bland gymnasieeleverna var det lika vanligt att ha ett eget rum bland tjejer och killar. Det var däremot bara 76 % av eleverna med annan könstillhörighet som hade ett eget rum. Den gruppen är dock förhållandevis liten, vilket har betydelse för tolkning av resultatet.

Tillgång till ett eget rum varierar dock mellan de olika före detta kommundelarna i Borås. I Sandhult var andelen elever med ett eget rum högst, 98 %, jämfört med Brämhult där andelen var lägst, 70 %.⁴¹

2.3.3 Kunskapsunderlag

Fritids- och folkhälsoförvaltningen är ansvarig för framtagandet av kunskapsunderlagen. Under år 2022 har Fritids- och folkhälsoförvaltningen tillsammans med Stadsledningskansliet sammanställt områdesutveckling inom områdena Norrby, Hässleholmen och Sjöbo. Detta inom ramen för Socialt hållbart Borås. Kunskapsunderlagen omfattar bland annat olika perspektiv på trångboddhet. Detta då de innehåller områdesbaserad statistik utifrån demografiska statistikområden som har bearbetats och tillsammans med en beskrivning över pågående arbete, samt boendes bild m.m.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid.

Kunskapsunderlag – Norrby

Alla människor har rätt till en tillräcklig levnadsstandard (art. 25 i rättighetsstadgan). Det innebär att alla människor har rätt till ett hem och universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser. Att ha ett boende och en närmiljö med bra kvalitet innebär att man har en stabil boendesituation och känner trygghet, tillit och möjlighet till delaktighet i sina nära omgivning. Detta är avgörande förutsättningar för människors hälsa och centralt för att klara andra delar av livet, till exempel utbildning och arbete.⁴²

Det kommunala bostadsbolaget Bostäder i Borås äger och förvaltar de flesta av hyreshusen på Norrby, totalt 1 103 lägenheter. Merparten av lägenheterna är 2 rum och kök respektive 3 rum och kök – 365 respektive 449 lägenheter.⁴³

”Har du eget rum?”

Kunskapsunderlaget har tidigare visat att personer på Norrby har färre kvadratmeter per person som bostadsyta jämfört med Borås som helhet. Att det är så, och att det finns en trångboddhet, understryks av andelen elever som uppger att de har ett eget rum. En betydligt lägre andel av eleverna som bor på Norrby har ett eget rum jämfört med eleverna i Borås som helhet.⁴⁴

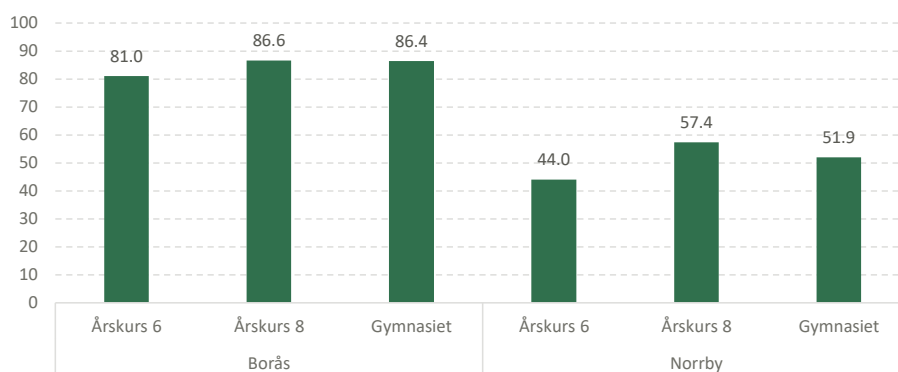

Diagram 3. ”Har du eget rum” Svar ”Ja”, efter årskurs, procent⁴⁵

I Borås som helhet finns inga skillnader mellan könen. Flickor boendes på Norrby har i mindre utsträckning ett eget rum. Utrikes födda har i lägre utsträckning eget rum jämfört med alla elever i Borås, men bland boende på Norrby finns inga skillnader relaterade till födelseland.⁴⁶

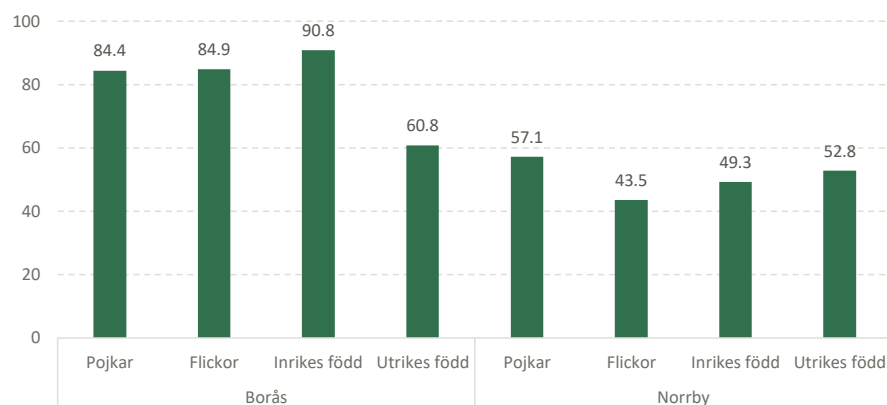

Diagram 4 ”Har du eget rum” Svar ”Ja”, efter årskurs, procent⁴⁷

⁴² Borås Stad 2022 Kunskapsunderlag 2022 – Områdesutveckling för ett Socialt hållbart Borås Norrby

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Borås Stad 2022 Kunskapsunderlag 2022 – Områdesutveckling för ett Socialt hållbart Borås Norrby

Kunskapsunderlag – Hässleholmen

Boendeform

Nästan hälften av alla invånare i Borås bodde år 2018 i ett småhus, 13 procent bodde i en bostadsrätt och 34 procent i en hyresrätt. På Hässleholmen var hyresrätt den mest förekommande upplåtelseformen, 68 procent bodde så. I områdena Hässleholmen Syd och Hässleholmen Väst bodde en stor majoritet i hyresrätter, medan en majoritet av invånarna på Hässleholmen Norr bodde i småhus. På Hässleholmen Öst ligger områdets enda bostadsrätter, och där bodde 33 procent i den upplåtelseformen.

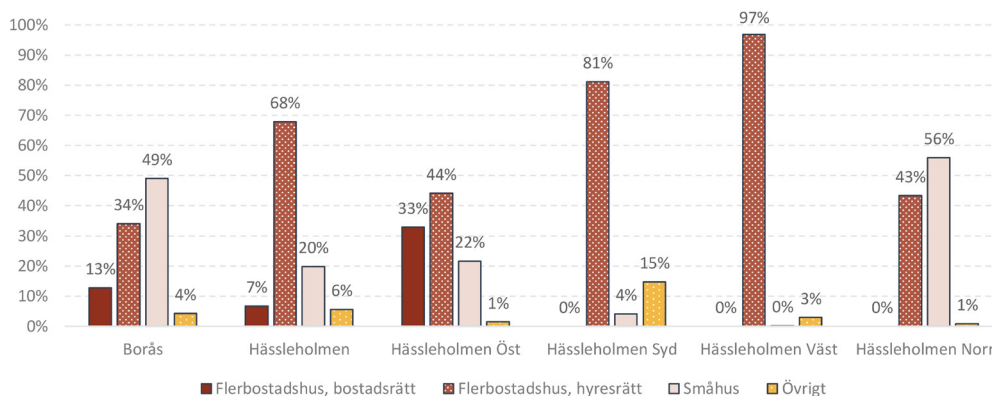

Diagram 5. Antal boende efter upplåtelseform, på Hässleholmen och i Borås 2018, i procent.

Bostadsbolaget Bostäder i Borås och en större privat fastighetsägare äger och förvaltar majoriteten av hyresrätterna på området. Merparten av lägenheterna hos Bostäder i Borås på Hässleholmen är 2 rum och kök respektive 3 rum och kök - 495 respektive 337 lägenheter. Merparten av lägenheterna hos den privata hyresvärderna är 2 rum och kök respektive 3 rum och kök - 252 respektive 308 lägenheter.⁴⁸

”Har du eget rum?”

Personer som bor på Hässleholmen har färre kvadratmeter per person som bostadsyta jämfört med Borås som helhet. Att det är så och också att det finns en trångboddhet understryks av andelen elever som uppger att de har ett eget rum i enkäten. En betydligt lägre andel av eleverna som bor på Hässleholmen har ett eget rum jämfört med Borås som helhet, en andel som ökar ju äldre de blir.⁴⁹

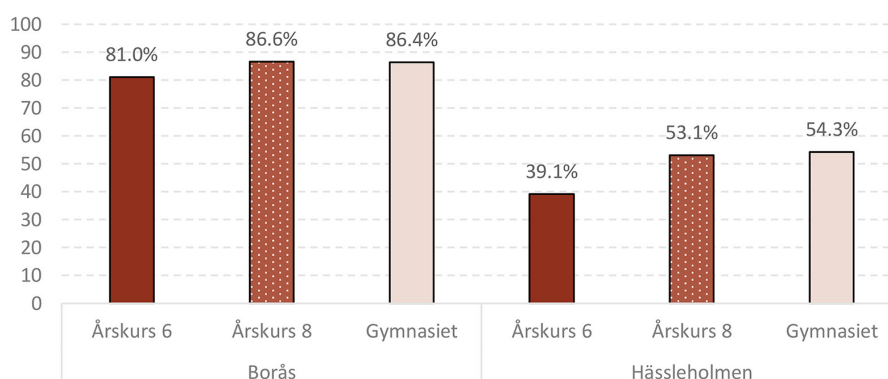

Diagram 6. ”Har du eget rum?” Andel som svarar ”Ja”, uppdelad efter årskurs, i procent.

I Borås som helhet fanns inga skillnader mellan könen medan flickor på Hässleholmen mer sällan hade eget rum. Utrikes födda hade i lägre utsträckning eget rum, både bland alla elever i Borås och bland eleverna som bor på Hässleholmen.⁵⁰

⁴⁸ Borås Stad 2022 Kunskapsunderlag 2022 – Områdesutveckling för ett Socialt hållbart Borås Norrby

⁴⁹ Borås Stad 2022 Kunskapsunderlag 2022 – Områdesutveckling för ett Socialt hållbart Borås Hässleholmen

⁵⁰ Ibid.

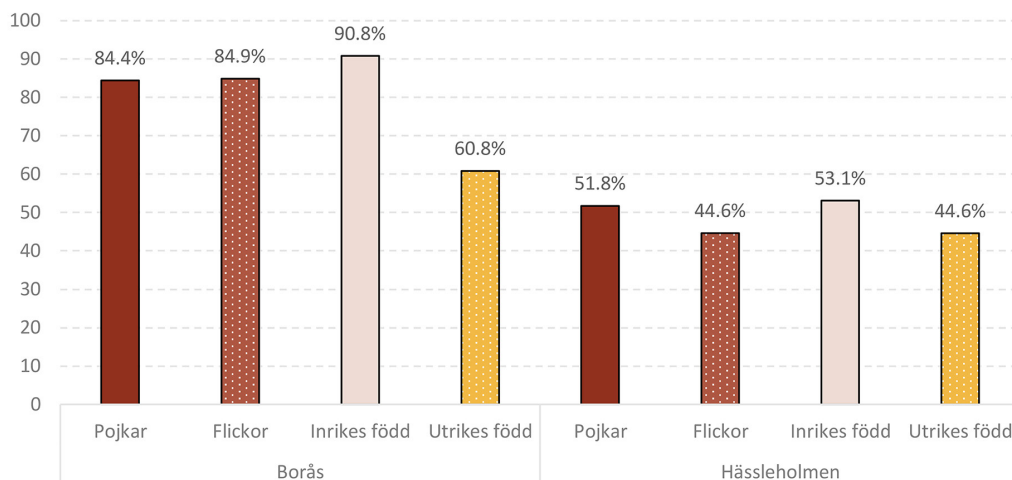

Diagram 7. Har du eget rum?" Andel som svarar "Ja", uppdelad efter kön och födelseland, i procent.

2.3.4 Stadsrevisionens iakttagelser avseende välfärdsbokslutet/ kunskapsunderlagen

Stadsrevisionen noterar att inom de två områdena Norrby och Hässleholmen förekommer det mest 2:or och 3:or i lägenhetsbestånden. Både på Norrby och i Hässleholmen är det minde andel elever som anger att de har ett eget rum jämfört med Borås som helhet. Både på Norrby och på Hässleholmen är skillnaden störst bland elever som går i årskurs 6, där 44 % har eget rum som bor på Norrby och 39,1 % har eget rum på Hässleholmen. I Borås som helhet har 81 % av eleverna som går i årskurs 6 eget rum.

2.4 Intervjuer med bostadsbolag och förvaltningar

2.4.1 AB Bostäder i Borås

Bostäder i Borås är det största kommunala bostadsbolaget i kommunen och har ca 7 000 lägenheter i Borås.

Projekt trångboddhet

Styrelsen i Bostäder i Borås har år 2020 beslutat om ett projekt avseende trångboddhet. Syftet med projektet var att presentera en strategi för hur bolaget ska förebygga trångboddhet och lösa den befintliga trångboddheten i beståndet. Projektet har bland annat resulterat i en rapport som presenterats för styrelsen. I rapporten beskriver bolaget bl.a. hur de hanterar otillåten andrahandsuthyrning. I rapporten framgår det även beskrivning av samarbeten med andra förvaltningar inom Borås Stad, exempelvis möjligheten till läxhjälp genom samverkan med Fritids- och folkhälsoförvaltningen samt vräkningsförebyggande arbete via samverkan med Individ- och familjeomsorgsförvaltningen. Intervjuade uppger att bolaget inte har någon framtagen strategi mot trångboddhet men att man har välfungerade arbetssätt för att motverka trångboddhet.

Trångboddhet

De intervjuade uppger de att det i nuläget är ovanligt att hyresgäster hör av sig till bolaget för man upplever att man är trångbodd. Det är även ovanligt att man hör av sig för att man behöver en större bostad av dessa skäl. Bostadsbristen var enligt bolaget en mer aktuell fråga under åren 2015 till 2017 och många familjer som då var trångbodda har nu löst sitt boende på andra sätt. Just nu råder ingen bostadsbrist i Borås och bolaget har t.o.m. svårigheter att hyra ut nybyggda 2:or.

Enligt de intervjuade framgår det att trångboddhet förekommer främst i de två särskilt utsatta områdena Hässeholmen/Hulta och Norrby.

Bolaget har inte genomfört en heltäckande kartläggning av förekomsten av trångboddhet i hela beståndet. Vissa av bolagets områden täcks däremot in i den kartläggningen som genomförs inom ramen för Socialt hållbart Borås och välfärdsbokslutet.

Uthyrningsregler

Enligt de intervjuade framgår det att bolaget använder uthyrningsregler, som är beslutade av styrelsen, när de hyr ut lägenheter till sina hyresgäster och bilägger uthyrningsreglerna till hyreskontraktet. Uthyrningsreglerna är stramare än Boverkets normer. Hyresgästerna måste följa bolagets regler för hur många personer som får bo i den lägenhetsstorlek som kontraktet avser.

De intervjuade uppger att vid uthyrning av lägenheter får personen som söker en lägenhet ange hur många vuxna och barn som det är tänkt ska flytta in i lägenheten. Bolaget upplyser hyresgästerna om reglerna vid kontraktsskrivning för att skapa en medvetenhet om vilka förutsättningar som krävs för att hyresgästen ska kunna ha en hållbar boendesituation.

Folkbokföring

Intervjuade uppger att bolaget genomför kontroller av registrerade hyresgäster mot folkbokföringsregistret varje kvartal genom ett kreditupplysningsföretag. Avvikelserna som kommer från kreditupplysningsföretagets kontroller motsvarar ca 1,4 % av hela bolagets lägenhetsbestånd. En utredning görs om bolaget misstänker att det eventuellt förekommer felaktigheter. Om felaktigheter upptäcks tar bolaget därefter kontakt med hyresgästen/hyresgästerna som har undertecknat kontraktet och skickar en uppsägelse av lägenheten om bolaget misstänker en otillåten andrahandsuthyrning. Intervjuade uppger att det under vissa omständigheter är det tillåtet att hyra ut en lägenhet i andra hand men det är strikta regler kring detta.

Bolaget har ingen möjlighet att ta fram uppgifter om hur många barn som är folkbokförda på adressen. Bolaget har endast möjlighet att kontrollera vilka som bor på respektive adress som är 15 år och äldre. Bostäder i Borås har ett samarbete med Polisen, Skatteverket, Försäkringskassan och vräkningsförebyggande enheten vid Individ- och familjeomsorgsförvaltningen i syfte att uppmärksamma problem och för att kunna lösa dem på bästa sätt.

Byte av lägenheter/uthyrning av lägenheter

Bolaget har även en hemsida där det finns ett bytestorg för befintliga hyresgäster som har ett förstahandskontrakt. Syftet med bytestorget är att underlätta för hyresgästerna att kontakta varandra för ett eventuellt direktbyte. Hyresgästerna uppger att anledningen till bytet ofta är att barnen har flyttat ut och därmed är behovet av en stor lägenhet inte lika stor. Bolaget kan även godkänna att hyresgäster byter lägenheter med hyresgäster hos andra fastighetsbolag.

För att hyra en lägenhet hos bolaget är det köpoäng som gäller. Det är gratis att registrera sig i kön på hemsidan och varje person får en poäng per dag i kön. I dagsläget är det ungefär 30 000 personer som loggar in på bolagets hemsida och samlar poäng. Men det är ca 7 000 aktivt sökande som visar intresse för lägenheter i bolagets bestånd. Bolaget uppger att det är större efterfrågan på större lägenheter.

Det händer att det kommer in störningsärenden till bolagets störningsjour. Dock är det vanligen inte störningar som bolaget specifikt kan koppla till trångboddhet. Är det fortfarande störningar i lägenheten trots tillsägelser till hyresgästen kontaktar bolaget vräkningsförebyggande enheten vid Individ- och familjeomsorgsförvaltningen för att tillsammans försöka lösa den uppkomna situationen.

Bolaget godkänner försörjningsstöd som inkomst vid uthyrning. Intervjuade i bolaget anger att de hyresnivåer som beviljas som en del av försörjningsstödet ligger lågt i Borås. Detta om man jämför försörjningsenhetens hyresnivåer med bolagets genomsnittliga hyresnivåer.

Den genomsnittliga hyran ligger på följande nivåer i Bostäder i Borås bostadsbestånd för år 2023.

Antal personer	Storlek	Hyresnivåer enligt försörjningsenheten	Genomsnittlig hyra enligt Bostäder i Borås	Skillnad
1 person (ungdom)		4 500 kr		
1-2 personer (vuxen/sambo)	1-2 rok	5 500 kr	5 800 kr	300 kr
2 personer (två vuxna/vuxen barn)	2 rok	6 000 kr	6 100 kr	100 kr
2-3 personer	2 rok	6 500 kr	7 000 kr	500 kr
3-4 personer	3 rok	7 000 kr	7 400 kr	400 kr
4-5 personer	3-4 rok	7 500 kr	9 000 kr	1500 kr
5-6 personer	4-5 rok	8 000-8 500 kr	10 000 kr	1500 kr

Tabell 4. jämförelse avseende genomsnittlighya i Bostäder i Borås med försörjningsenheten.

2.4.2 Övriga kommunala bostadsbolag

Fristadbostäder AB har ca 600 lägenheter. AB Sandhultsbostäder har ca 300 lägenheter. AB Toarphus AB 460 lägenheter. Viskaforshem har ca 560 lägenheter.

Enligt flertalet av de intervjuade vid de övriga bostadsbolagen framgår att det i respektive bostadsbestånd finns mest 2:or och 3:or. De övriga kommunala bostadsbolagen har inte genomfört någon kartläggning av hur trångboddheten ser ut. Detta då inget av bolagen upplever att det förekommer trångboddhet i respektive bestånd. Samtliga bostadsbolag menar att respektive bolag är ett litet bolag och alltid träffar hyresgästerna under visningen av lägenheten och när de skriver under kontraktet. De intervjuade uppger samstämmigt att bolagen skulle uppdaga trångboddhet snabbt om det skulle förekomma i beståndet. Detta då antingen grannarna skulle meddela bolaget eller så skulle fastighetsköterna uppmärksamma det när de rör sig i området.

Samtliga mindre bostadsbolag gör ingen kontroll av folkbokföringsadressen i bolagets bestånd. Några av bostadsbolagen uppger att det i nuläget är svårt att hyra ut lägenheter. Speciellt svåruthyrt är nybyggda lägenheter då de kostar mer. Samtliga bolag uppger att de har uthyrningsregler som är beslutade av styrelsen. Däremot innehåller inte de beslutade uthyrningsreglerna bestämmelser om antalet boende i samma lägenhet. Det innebär att bolagens uthyrningsregler inte omfattar regelverk som avser trångboddhet.

Flera bolag uppger att hyresgästerna kan byta lägenheter med varandra, men det finns inget organiserat bytestorg för ändamålet i något av de mindre bolagen. Några bolag uppger att det under året har förekommit några störningsärenden i lägenheter. I några fall har de haft samarbete med den vräkningsförebyggande enheten vid Individ- och familjeomsorgsförvaltningen. Ett bolag menar att den genomsnittliga hyresgästen är 84 år gammal.

2.4.3 Arbetslivsförvaltningen

Arbetslivsförvaltningen ansvarar för biståndsbedömning enligt SoL avseende försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. Förvaltningen arbetar även med bostadsanskaffning till Individ- och familjeomsorgsförvaltningens arbete med boendesociala insatser. Förvaltningen ansvarar även för bostadsanskaffning till nyanlända i enlighet med lag (2016:38) om mottagning av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Arbetslivsförvaltningen uppger att det är enklare att anskaffa lägenheter i nuläget än vad det var för några år sedan.

Intervjuade vid Arbetslivsförvaltningen uppger att förvaltningen har i uppdrag att anskaffa lägenheter på uppdrag från Individ- och familjeomsorgsförvaltningen avseende sociala kontrakt och jourlägenheter (i dagsläget ca 100 lägenheter). Förvaltningen har även i uppdrag att anskaffa lägenheter till kvotflyktingar och ukrainska flyktingar (i dagsläget ca 73 lägenheter). Vid bostadsanskaffning genomförs en bedömning av hur många personer som ska bo i respektive lägenhet och förvaltningen följer hyresvärdens riktlinjer inom området. Trångboddhet förekommer därmed inte i någon större utsträckning bland de lägenheter som är anskaffade genom Arbetslivsförvaltningen menar de intervjuade.

Försörjningsenheten beviljar vid behov ekonomiskt bistånd avseende hyresskulder till sökanden. Enligt de intervjuade genomförs alltid en individuell bedömning av varje enskilt ärende. Förvaltningen uppger att det inte går att få fram statistik över hur många biståndsbeslut som har fattats när det gäller ekonomiskt bistånd till hyresskulder. Det går inte heller få fram hur stora belopp som beviljats av förvaltningen när det gäller hyresskulder. Var tredje månad genomförs en kontroll av alla ärenden som försörjningsenheten handlägger och dessa kontrolleras mot Skatteverkets register när det gäller folkbokföring. Vid kontrollen stämmer man av att rätt bidrag har betalats ut till rätt person och stämmer av att antalet vuxna och barn som är folkbokförda på adressen stämmer med förvaltningens uppgifter.

De intervjuade uppger, när det gäller hyresnivåer vid ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd, att det är ledningsgruppen vid försörjningsenheten som beslutar om acceptabla hyresnivåer inom ramen för biståndet. Som grund för sitt beslut följer enhetsgruppen utvecklingen av allmännyttans hyresnivåer och beslutar om att ändra den acceptabla hyresnivån vid behov. De intervjuade betonar att den acceptabla hyresnivån alltid sätts utifrån en individuell bedömning. På så sätt är det generella ramverket att se som ett stöd för den individuella biståndsbedömningen inom området på förvaltningen. Stadsrevisionen noterar att det inte framgår av Arbetslivsnämndens delegationsordning att nämnden har delegerat till försörjningsenheten eller någon annan del av förvaltningen att besluta om riktlinjer för hyresnivåer när det gäller ekonomiskt bistånd.

De intervjuade uppger även att förvaltningen inte är involverad i processen som avser stadens fysiska planering så vitt de känner till.

2.4.4 Individ- och familjeomsorgsförvaltningen

Individ- och familjeomsorgsförvaltningen har ett kommunövergripande samordningsansvar för sociala boendefrågor. Det inkluderar bistånd vad gäller sociala bostäder enligt socialtjänstlagen.

Vräkningsförebyggande enheten inom förvaltningen arbetar med att förhindra att personer blir vräkta från sina bostäder. Grundtanken är att hyresgästen har ett eget ansvar för att lösa sin situation så långt som möjligt. Verksamheten får in ärenden i form av betalningsföreläggande, störningar eller avhysningar varpå de kontaktar de hyresgästen. Målet är att hyresgästen ska betala eventuella hyresskulder med egna medel. Vid behov kan vräkningsförebyggande enheten ha möten med hyresgäst och hyresvärd för att gemensamt komma överens om lösningar för att hyresgästen inte ska bli vräkt. Verksamheten arbetar även med ärenden som berör bostadsrätter men i huvudsak rör inkommande ärenden hyresrätter.

Enligt de intervjuade arbetar Individ- och familjeomsorgsförvaltningen inte direkt med trångboddhet. Ibland möter de däremot personer som har olika former av social problematik som kan kopplas till trångboddhet. Vräkningsförebyggande enheten kan på så sätt komma i kontakt med familjer som är trångbodda. Avdelningen Barn och unga har kommer från och till kontakt med familjer som bor trångt. Det är då nästan alltid utifrån någon form av social problematik och inte utifrån trångboddhet. Trångboddhet i sig är inte heller ett kriterie för att kunna beviljas en boendesocial insats uppger de intervjuade.

De intervjuade uppger att förvaltningen har möjlighet att lyfta in frågor som rör strukturella åtgärder kopplade till invånarnas boendesituation. Detta inom ramen för Socialt hållbart Borås och målområdet för boende och närmiljö. Trångboddhet är en sådan fråga och förvaltningen har där lyft de strukturella problem avseende storlek på lägenheter inom vissa av stadens områden. Förvaltningen menar att hela frågan om bostadsförsörjning behöver lyftas av fler aktörer i Borås och inte bara Individ- och familjeomsorgsförvaltningen. De intervjuade uppger även att förvaltningen inte är involverad i processen som avser stadens fysiska planering så vitt de känner till.

2.4.5 Stadsledningskansliet/Samhällsbyggnadsförvaltningen

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över samtliga kommunens verksamheter. Kommunstyrelsen har ansvar för arbetet med kommunens skyldigheter omkring bostadsförsörjning i enlighet med lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar och uppföljning av bostadsbyggnadsprogrammet. Samhällsbyggnadsförvaltningen har som uppdrag att vara en utredande och verkställande förvaltning för Samhällsbyggnadsnämnden och Kommunstyrelsen.

Avdelningen för Strategisk samhällsplanering vid Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för att leda, utveckla, följa upp och samordna Borås fysiska samhällsplanering. Avdelningen förbereder Borås för framtida behov av förändringar mot en alltmer hållbar kommun. Enligt intervjuade menar de att avdelningen håller på att se över riktlinjerna för bostadsförsörjning. Ambitionen är att riktlinjerna ska ha en tydligare viljeinriktning än vad de har för närvarande. Exempelvis skulle kommunen kunna arbeta med fler markanvisningar där man skulle kunna prioritera sociala faktorer, d.v.s. att man lägger in det som ett av kraven för att få markanvisningen. Intervjuade uppger att det återstår att se hur de nya riktlinjerna formuleras framöver.

Fritids- och folkhälsoförvaltningen har tillsammans med Stadsledningskansliet sammanställt kunskapsunderlagen som avser områdesutveckling inom områdena Norrby, Hässleholmen och Sjöbo. Detta inom ramen för Socialt hållbart Borås. Kunskapsunderlagen omfattar bland annat olika perspektiv på trångboddhet.

Kommunstyrelsen har inte genomfört någon riktad kartläggning av hur omfattande trångboddheten är i bostadsbeståndet i Borås Stad. Trångboddhet finns med som en del av Borås Stads välfärdsbokslut.

Enligt intervjuade finns inte trångboddhet som någon aktivitet eller målområde som följs upp inom området boende och närmiljö i Socialt hållbart Borås.

2.4.6 Fritids- och folkhälsoförvaltningen

Enligt intervjuade vid Fritids- och folkhälsoförvaltningen arbetar de inte specifikt mot trångboddhet. Välfärdsbokslutet och kunskapsunderlag mäter och följer möjliga effekter av trångboddhet genom olika indikatorer över tid. Trångboddhet finns med som en del i välfärdsbokslutet där det bland annat finns en fråga om elever i skolan har eget rum. Förvaltningen arbetar med att genom föreningsstödet stödja föreningslivet inom Borås olika områden. Intervjuade uppger att förvaltningens verksamheter kompenserar också för effekter av trångboddhet, t.ex. öppen ungdomsverksamhet/fritidsgård, kostnadsfria lovaktiviteter för barn och ungdomar, läxhjälp, föreningsstöd m.m.

Förvaltningen är ansvarig för framtagning av kunskapsunderlagen avseende områdesutveckling inom områdena Norrby, Hässleholmen och Sjöbo. Detta inom ramen för Socialt hållbart Borås. Kunskapsunderlagen omfattar bland annat olika perspektiv på trångboddhet.

3 Stadsrevisionens bedömningar

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads arbete mot trångboddhet. Syftet med granskningen är att kartlägga hur de kommunala bostadsbolagen och de ansvariga nämnderna arbetar när det gäller trångboddhet. Syftet är även att bedöma om hanteringen är ändamålsenlig och effektiv. Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med företrädare för de kommunala bostadsbolagen i Borås Stad samt med tjänstepersoner vid berörda nämnder.

Det finns flera sätt att definiera trångboddhet. De kallas ofta trångboddhetsnormer, trots att det snarare rör sig om mått än om normer. Vid norm 2 sätts gränsen för trångboddhet vid högst två personer per rum, exklusive kök och vardagsrum. Norm 3 innebär att det förutom kök och vardagsrum ska finnas möjlighet att ge varje hushållsmedlem ett eget rum, utom makar/partners, som antas dela sovrum. Omvärldsbevakning visar dock att det finns anledning att ifrågasätta om gällande trångboddhetsnorm är ändamålsenligt utformad. Därmed finns svårigheter att med stöd av normerna få en bild av hur problematisk trångboddhet ser ut och vilka effekter det medför. Det innebär att kommunerna även behöver inhämta information på andra sätt för att hålla sig väl förtrogen med invånarnas levnadsförhållanden i kommunen.

Kommunfullmäktige antog 2019 Borås Stads Riktlinjer för bostadsförsörjning i enlighet med lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Till riktlinjerna finns även handlingsplan för bostadsförsörjning och befolknings- och bostadsanalys som gäller för hela kommunen.

Med utgångspunkt i granskningens revisionsfrågor görs bedömningar för granskade nämnder och bolag enligt nedan.

Bostadsbolagens arbete med trångboddhet

AB Bostäder har genomfört ett projekt med syfte att presentera en strategi för hur bolaget ska förebygga trångboddhet och lösa den befintliga trångboddheten i beståndet. Bolaget har inte genomfört en heltäckande kartläggning av förekomsten av trångboddhet i hela beståndet. Vissa av bolagets områden täcks däremot in i den kartläggningen som genomförs inom ramen för Socialt hållbart Borås och välfärdsbokslutet. Bolaget använder uthyrningsregler, som är beslutade av styrelsen, när de hyr ut lägenheter till sina hyresgäster och bilägger uthyrningsreglerna till hyreskontrakten. Uthyrningsreglerna är stramare än Boverkets normer. Stadsrevisionen noterar att bostadsbolaget inte har några upprättade rutiner och riktlinjer för hur bolaget ska agera när de får indikation på att det bor för många personer i en lägenhet i beståndet. Bolaget har genomarbetade arbetssätt för att arbeta mot trångboddhet. Bolaget genomför kontroller av registrerade hyresgäster mot folkbokföringsregistret varje kvartal. Vid avvikelser genomförs en utredning. Det är ett sätt för bolaget att säkerställa att rätt personer bor i respektive lägenhet, vilket kan ses som ett sätt att arbeta förebyggande och motverka trångboddhet. Bolaget har även en hemsida där det finns ett bytestorg för befintliga hyresgäster som har ett förstahandskontrakt. Via bytestorget kan hyresgästerna kontakta varandra för ett eventuellt direktbyte. Bolaget uppger att det inte råder någon bostadsbrist i Borås och bolaget har t.o.m. svårigheter att hyra ut exempelvis nybyggda 2:or. Trångboddhet är därför inte något omfattande problem för bolaget just nu.

De övriga kommunala bostadsbolagen har uthyrningsregler som är beslutade av respektive styrelse. De beslutade uthyrningsreglerna innehåller däremot inte bestämmelser om antalet boende i samma lägenhet. Det innebär att bolagens uthyrningsregler inte omfattar regelverk som avser trångboddhet. De övriga kommunala bostadsbolagen har inte genomfört någon kartläggning av hur trångboddheten ser ut. Detta då inget av bolagen upplever att det förekommer trångboddhet i respektive bestånd. Några av bostadsbolagen uppger att det i nuläget är svårt att hyra ut lägenheter.

Inget av de mindre bostadsbolagen har några upprättade rutiner och riktlinjer för hur bolaget ska agera när de får indikation på att det bor för många personer i någon av bolagens lägenheter. Bolagen träffar alltid hyresgästen som ska hyra bostaden och säkerställer hur många som ska flytta in. Detta är enligt bolagen ett sätt att arbeta förebyggande för att trångboddhet inte ska uppstå i bolagens bestånd. Bostadsbolagen menar även att de skulle få indikationer om trångboddhet skulle uppstå. Då har bolaget en dialog med hyresgästen för att lösa den uppkomna situationen.

Stadsrevisionen bedömer att bostadsbolagens arbete mot trångboddhet till största delen är ändamålsenlig. Bostadsbolagen har till största delen väl etablerade arbetsätt för att kontrollera och förebygga förekomsten av trångboddhet i bestånden. Detta kompenserar i huvudsak för avsaknaden av upprättade rutiner och riktlinjer inom området. Stadsrevisionen rekommenderar att Viskaforshem AB, Fristadbostäder AB, AB Toarpshus och AB Sandhultsbostäder bör se över behovet av uthyrningsregler som omfattar tillåtet antal personer per lägenhet i beståndet. Samtliga bolag bör även se över behovet av upprättade rutiner och riktlinjer när det gäller förebyggande och åtgärdande arbete kring trångboddhet. AB Bostäder i Borås bör även se över behovet av kartläggning av trångboddhet i bostadsbeståndet som helhet.

Individ- och familjeomsorgsnämnden

Individ- och familjeomsorgsnämnden har i reglementet det kommunövergripande samordningsansvaret för sociala boendefrågor. Det inkluderar bistånd vad gäller sociala bostäder enligt socialtjänstlagen. Vräkningsförebyggande enheten inom förvaltningen arbetar med att förhindra att personer blir vräkta från sina bostäder. Grundtanken är dock att hyresgästen har ett eget ansvar för att lösa sin situation så långt som möjligt. Individ- och familjeomsorgsförvaltningen arbetar inte direkt mot trångboddhet. Ibland möter de däremot personer som har olika former av social problematik som kan kopplas till trångboddhet. Avdelningen Barn och unga kommer från och till i kontakt med familjer som bor trångt. Trångboddhet i sig är inte heller ett kriterie för att kunna beviljas en boendesocial insats.

Förvaltningen har möjlighet att lyfta in frågor som rör strukturella åtgärder kopplade till invånarnas boendesituation inom ramen för Socialt hållbart Borås. Trångboddhet är en sådan fråga och förvaltningen har där exempelvis lyft strukturella problem avseende storlek på lägenheter inom vissa av stadens områden. Förvaltningen menar att frågan om bostadsförsörjning behöver lyftas av fler aktörer i Borås. Förvaltningen är till exempel inte involverad i processen som avser stadens fysiska planering.

Stadsrevisionens bedömning är att Individ- och familjeomsorgsnämndens arbete inom området till stora delar är ändamålsenligt. Stadsrevisionen bedömer att nämndens samordnande roll inom sociala boendefrågor försvåras av de brister som granskningen visar när det gäller bland annat styrning, samordning och ansvarsfördelning.

Arbetslivsnämnden

Arbetslivsförvaltningen ansvarar för biståndsbedömning enligt socialtjänstlagen avseende försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. Förvaltningen arbetar även med bostadsanskaffning till Individ- och familjeomsorgsförvaltningens arbete med boendesociala insatser. Vid bostadsanskaffning genomförs en bedömning av hur många personer som ska bo i respektive lägenhet och förvaltningen följer hyresvärdens riktlinjer inom området. På så sätt minimeras risken att trångboddhet uppstår.

Försörjningsenheten beviljar vid behov ekonomiskt bistånd avseende hyresskulder. Det genomförs alltid en individuell bedömning av varje enskilt ärende. Förvaltningen uppger att det inte går att få fram statistik över hur många biståndsbeslut som har fattats när det gäller ekonomiskt bistånd till hyresskulder. Det går inte heller att få fram hur stora belopp som beviljats av förvaltningen när det gäller hyresskulder. Var tredje månad genomförs en kontroll av alla ärenden som försörjningsenheten handlägger och dessa kontrolleras mot Skatteverkets register när det gäller folkbokföring. Vid kontrollen stämmer man av att rätt bidrag har betalats ut till rätt person och stämmer av att antalet vuxna och barn som är folkbokförda på adressen stämmer med förvaltningens uppgifter.

När det gäller hyresnivåer vid ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd är det ledningsgruppen vid försörjningsenheten som beslutar om acceptabla hyresnivåer inom ramen för biståndet. Som grund för sitt beslut följer enhetsgruppen utvecklingen av allmännyttans hyresnivåer och beslutar om att ändra den acceptabla hyresnivån vid behov. De intervjuade betonar att den acceptabla hyresnivån alltid sätts utifrån en individuell bedömning. På så sätt är det generella ramverket att ses som ett stöd för den individuella biståndsbedömningen inom området på förvaltningen. Stadsrevisionen noterar att det inte framgår av Arbetslivsnämndens delegationsordning att nämnden har delegerat till försörjningsenheten eller någon annan del av förvaltningen att besluta om riktlinjer för hyresnivåer när det gäller ekonomiskt bistånd.

Stadsrevisionen bedömer att Arbetslivsnämndens arbete med att motverka att trångboddhet uppkommer till största delen är ändamålsenligt. Förvaltningen genomför löpande kontroller som syftar till att bland annat motverka att trångboddhet uppkommer för nämndens målgrupper. Granskningen visar att Arbetslivsförvaltningen fattar beslut om rutiner för hyreskostnader. Rutinerna omfattar bland annat vägledning kring hyresnivåer för 2023. Arbetslivsförvaltningen saknar enligt Stadsrevisionens bedömning delegation från Arbetslivsnämnden att fatta beslut avseende övergripande vägledning kring hyresnivåer. Ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet får enligt kommunallagen inte delegeras. Arbetslivsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning se över beslutsprocessen när det gäller övergripande vägledning kring hyresnivåer. Nämnden behöver också säkerställa att beslutsprocessen bedrivs i enlighet med Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden har i det nya reglementet inte något ansvar utifrån lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Detta innebär att nämndens roll när det gäller arbetet mot trångboddhet till största delen handlar om att verkställa kommunens fysiska planering i form av exempelvis detaljplaner, områdesbestämmelser m.m. Samhällsbyggnadsförvaltningen har som uppdrag att vara en utredande och verkställande förvaltning för Samhällsbyggnadsnämnden och Kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för arbetet med kommunens skyldigheter omkring bostadsförsörjning i enlighet med lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar som bland annat innefattar uppföljning av riktlinjer för bostadsförsörjning. Avdelningen för Strategisk samhällsplanering vid Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för att leda, utveckla, följa upp och samordna Borås fysiska samhällsplanering. Granskningen visar att det pågår ett arbete med att se över riktlinjerna för bostadsförsörjning. Ambitionen är att riktlinjerna ska ha en tydligare viljeinriktning än vad de har för närvarande. Exempelvis kan Borås Stad arbeta med fler markanvisningar där man skulle kunna prioritera exempelvis sociala faktorer. Stadsrevisionen bedömer att olika aspekter på trångboddhet tydligare bör beaktas i arbetet med de nya riktlinjerna. Detta särskilt mot bakgrund av att trångboddheten i Borås är större än i andra jämförbara kommuner.

Fritids- och folkhälsonämnden

Stadsrevisionen bedömer att Fritids- och folkhälsonämndens arbete inom området trångboddhet till största delen är ändamålsenligt. Fritids- och folkhälsonämnden ansvarar för bland annat framtagandet av välfärdsbokslut inom folkhälsoarbetet. Nämnden ansvarar även för framtagandet av kunskapsunderlagen inom områdena Norrby, Hässleholmen och Sjöbo som en del i arbetet med Socialt hållbart Borås. Dessa underlag omfattar olika perspektiv på trångboddhet i Borås. Det framkommer även i granskningen att förvaltningen själva uppger att de i viss mån kompenserar för effekter av trångboddhet genom t.ex. öppen ungdomsverksamhet/fritidsgård, kostnadsfria lovaktiviteter för barn och ungdomar, läxhjälp, föreningsstöd m.m.

Utvecklingen av trångboddheten i Borås Stad över tid

Statistik från SCB visar att trångboddheten är högre procentuellt i Borås jämfört med städer som har fler än hundra tusen invånare (100-gruppen), sjuhäradskommunerna och kommungruppen större städer både när det gäller trångboddhet i flerbostadshus enligt norm 2 och norm 3. Från år 2015 har trångboddheten ökat i flera år i Borås men är för år 2022 tillbaka på ungefär samma nivå som år 2015 både enligt norm 2 och norm 3.

Kommunstyrelsen har inte genomfört någon riktad kartläggning av hur omfattande trångboddheten är i bostadsbestånden i Borås Stad. Stadsrevisionen noterar däremot att området trångboddhet följs upp inom Socialt hållbart Borås. Fritids- och folkhälsonämnden ansvarar för framtagandet av välfärdsbokslut och kunskapsunderlag. Dessa mäter och följer möjliga effekter av trångboddhet genom olika indikatorer över tid. De framtagna kunskapsunderlagen avser områdena Norrby, Hässleholmen och Sjöbo. Dessa omfattar bland annat statistik över hur invånarna inom respektive område bor och hur stor kvadratmeteryta man har till förfogande.

Trångboddhet finns med som en del i uppföljningen och i handlingsplanen av målområdet boende och närmiljö inom Socialt hållbart Borås. Trångboddhet finns däremot inte med som något effektmål eller aktivitet som följs upp inom Socialt hållbart Borås. Stadsrevisionen bedömer att Kommunstyrelsen delvis följer upp trångboddheten i Borås Stad genom arbetet i Socialt hållbart Borås, kunskapsunderlagen och välfärdsbokslutet. Bilden som framkommer i granskningen är att varje bolag/nämnd till stor del bedriver ett eget arbete med utgångspunkt i sina grunduppdrag. Ingen nämnd eller bolag har en uttalad samordnande roll för arbetet när det gäller trångboddhet. Förhållandena medför att Stadsrevisionen bedömer att styrning, samordning, roll- och ansvarsfördelning inom området kan förtydligas mellan berörda nämnder och bolag.

Sammanfattande bedömning

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är när det gäller Borås Stads arbete mot trångboddhet är att bostadsbolagens arbete mot trångboddhet till största delen är ändamålsenligt. Stadsrevisionen rekommenderar dock att Viskaförshem AB, Fristadbostäder AB, AB Toarpshus och AB Sandhultsbostäder bör se över behovet av uthyrningsregler som omfattar tillåtet antal personer per lägenhet i beståndet. Samtliga bolag bör även se över behovet av upprättade rutiner och riktlinjer när det gäller förebyggande och åtgärdande arbete kring trångboddhet. AB Bostäder i Borås bör även se över behovet av kartläggning av trångboddhet i bostadsbeståndet som helhet.

Stadsrevisionens bedömning är att Individ- och familjeomsorgsnämndens, Arbetslivsnämndens och Fritids- och folkhälsonämndens arbete inom området till stora delar är ändamålsenligt. Arbetslivsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning se över beslutsprocessen när det gäller övergripande vägledning kring hyresnivåer och säkerställa att arbetet bedrivs i enlighet med Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

Stadsrevisionen bedömer att Kommunstyrelsen delvis följer upp trångboddheten i Borås Stad på ett ändamålsenligt sätt. Detta genom arbetet i Socialt hållbart Borås och genom Fritids- och folkhälsonämndens kunskapsunderlag och välfärdsbokslut. Stadsrevisionen bedömer att olika aspekter på trångboddhet tydligare bör beaktas i arbetet med de nya riktlinjerna för bostadsförsörjning. Detta särskilt mot bakgrund av att trångboddheten i Borås är större än i andra jämförbara kommuner. Ingen nämnd eller bolag har en uttalad samordnande roll för arbetet när det gäller trångboddhet. Förhållandena medför att Stadsrevisionen bedömer att styrning, samordning, roll- och ansvarsfördelning inom området kan förtydligas för berörda nämnder och bolag.

Andreas Ekelund
Revisionschef

Anna Duong
Granskningsansvarig
Certifierad kommunal yrkesrevisor

4 Källförteckning

Lagar och förordningar

Kommunallag (2017:725)

Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Socialtjänstlag (2001:453)

Förarbeten och statliga utredningar

Prop. 1979:80:1 om socialtjänsten

Kommunala styrdokument och rapporter

Arbetslivsförvaltningen, Försörjningsenheten, Rutin för Försörjningsstöd, 2023

Arbetslivsförvaltningen, Försörjningsenheten, Boendekostnad, 2023

Befolknings och bostadsanalys, redovisad i Kommunstyrelsen 3 juni 2019. Handlingsplan för bostadsbyggande, redovisad i KS 25 april 2022

Bolagsordning för AB Bostäder i Borås, Antagen av Kommunfullmäktige 2023-02-23, Fastställd av årsstämman 2023

Bolagsordning för AB Sandhultsbostäder, Antagen av Kommunfullmäktige 2023-02-23, Fastställd av årsstämman 2023

Bolagsordning för AB Toarpshus, Antagen av Kommunfullmäktige 2023-02-23, Fastställd av årsstämman 2023

Bolagsordning för Fristadbostäder AB, Antagen av Kommunfullmäktige 2023-02-23, Fastställd av årsstämman 2023

Bolagsordning för Viskaforshem AB, Antagen av Kommunfullmäktige 2023-02-23, Fastställd av årsstämman 2023

Gemensamt reglemente för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Borås Stad, Fastställd av Kommunfullmäktige: 2023-06-21

Kunskapsunderlag 2022 – Områdesutveckling för ett Socialt hållbart Borås Norrby

Kunskapsunderlag 2022 – Områdesutveckling för ett Socialt hållbart Borås Hässleholmen

Målområdesuppföljning 2023 Socialt hållbart Borås, presenterad för Kommunstyrelsen 2023-11-20 för kännedom

Program mot hemlöshet, 2013, reviderat 17 augusti 2017, 15 oktober 2020, 9 december 2021

Program mot hemlöshet, 2023 – remissversion

Reglemente för Kommunstyrelsen, Fastställd av Kommunfullmäktige: 2023-06-21

Reglemente för Samhällsbyggnadsnämnden, Fastställd av Kommunfullmäktige: 2023-06-21

Reglemente för Arbetstlivsnämnden, Fastställd av Kommunfullmäktige: 2023-06-21

Reglemente för Individ- och familjeomsorgsnämnden, Fastställd av Kommunfullmäktige: 2023-06-21

Reglemente för Fritids- och folkhälsonämnden, Fastställd av Kommunfullmäktige: 2023-06-21

Riktlinjer för bostadsförsörjning, antagen av Kommunfullmäktige 2019-06-19

Välfärdsbokslut 2022 – en jämlikhetsrapport för ett Socialt hållbart Borås, Beslutad av Fritids- och folkhälsonämnden

Intervjuer

Intervju 1, 2 och 3 med representanter för Bolag 1 2023-08-23

Intervju 4 med representant för Bolag 2 2023-08-24

Intervju 5 med representant för Bolag 3 2023-08-24

Intervju 6 och 7 med representant för Bolag 4 2023-08-29

Intervju 8 med representant för Bolag 5 2023-08-30

Intervju 9 och 10 med representant för Förvaltning 1 2023-09-05

Intervju 11 med representant för Förvaltning 2 2023-09-06

Intervju 12 med representant för Förvaltning 3 2023-09-12

Intervju 13 och 14 med representant för Förvaltning 4 2023-09-26

Intervju 15 och 16 med representant för Förvaltning 5 2023-10-09

Mailkorrespondens

Mailkorrespondens med representant 1 för Förvaltning 1

Mailkorrespondens med representant 2 för Bolag 1

Övrigt

Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd, 2021

Internetkällor

Boverket

<https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/underlag-for-bostadsforsorjningen/sarskilda-grupper/trangbodda/>

Riksrevisionens rapport om Trångboddhet – konsekvenser för hälsa och skolresultat

https://www.riksrevisionen.se/download/18.31babda71698fecee4b422d/1552911069132/RiR_2019_9_ANPASSAD.pdf

Borås Stads intranät – Socialt hållbart Borås

<https://intranet.boras.se/styrningochledning/kvalitetsochutvecklingsarbeten/socialhallbart-boras/bakgrundentillsocialhallbartboras.4.5f479c3217b72a7d665883b7.html>

https://intranet.boras.se/download/18.7d417d8518bcc3b03a62a3a6/1700226740746/Handlingsplan-Socialt%20hållbart%20Borås_2024.pdf

<https://www.boras.se/kampanj/socialhallbartboras/boendeochnarmiljo/aktiviteterinomboendeochnarmiljo/utvecklarconceptformarkanvisningarmedsocialakriterier.4.1f84eefd18bab6af903163a5.html>

<https://www.boras.se/kampanj/socialhallbartboras/boendeochnarmiljo/aktiviteterinomboendeochnarmiljo/vidareutvecklarriktlinjerforbostadsforsorjningmedhansyntillsocialhallbarhet.4.1f84eefd18bab6af90316593.html>

Kolada

<https://www.kolada.se/>

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen

Stein Erik Norderhaug
Handläggare
033-35 51 32

Datum
2024-05-14

Instans
Arbetslivsnämnden
Dnr ALN 2024-00047 2.4.4.25

Utdelning ur Borås Stads sociala samfonder och donationsfonder

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden beslutar att medel ur samfonder delas ut enligt förslag och sänder den till Ekonomistyrning.

Ärendet i sin helhet

Enligt uppgift från ekonomistyrning finns följande belopp för Arbetslivsnämnden i Borås att fördela 2024;

Fond	Belopp	Utdelning
Borås kommuns sociala samfond 1	334 021 kr	334 000 kr
Borås kommuns sociala samfond 2	3 622 kr	13 600 kr
Asra och Edvard Björnssons donation	567 kr	500 kr
L Svensson och M Fagerströms stiftelse	49 224 kr	49 200 kr
Finn Reimans donation	58 000 kr	58 000 kr
Sven P och Charlotta Palmqvists donation	24 345 kr	24 300 kr
Borås kommunstyrelses samfond A	144 843 kr	144 800 kr
S A Wassbergs minnesfond	14 000 kr	14 000 kr

Totalt föreslås att 456 personer får dela på 638 400 kronor.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp (FSG).

Beslutet expedieras till

1. Ekonomistyrning.

Mattias Danielsson
Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef

Margareta Udén Hoff
Handläggare
0768-88 84 69

Datum
2024-05-14

Instans
Arbetslivsnämnden
Dnr ALN 2023-00098 1.2.3.25

Ändring av Arbetslivsnämndens sammanträde i augusti 2024

Arbetslivsnämndens beslut

Arbetslivsnämnden beslutar att ändra datum för nämndens sammanträde i augusti till onsdagen den 28 augusti klockan 17:00.

Beslutet ersätter tidigare fattat beslut om sammanträdesdatum för augusti 2024 från 2023-10-24, § 107.

Ärendet i sin helhet

Arbetslivsnämnden beslutade 2023-10-24, § 107, om sammanträdesdagar för år 2024. Då sammanträdet i augusti krockar med Kommunfullmäktiges övergripande budgetarbete i Borås Stad, föreslår ordförande att nämnden beslutar att flytta nämndens sammanträde till onsdagen den 28 augusti klockan 17:00.

Mattias Danielsson
Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef

Margareta Udén Hoff
Handläggare
0768-88 84 69

Datum
2024-05-14

Instans
Arbetslivsnämnden
Dnr ALN 2024-00054 1.2.3.25

Anmälningssärenden

Arbetslivsnämndens beslut

Redovisade anmälningssärenden läggs till handlingarna.

Anmälningssärenden

1. Revisionsredogörelse 2023 Arbetslivsnämnden.
Dnr 2024-00046
2. Arbetslivsförvaltningen, FSG-Protokoll 2024-04-02.

Mattias Danielsson
Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef

Margareta Udén Hoff
Handläggare
0768-88 84 69

Datum
2024-05-14

Instans
Arbetslivsnämnden
Dnr ALN 2024-00055 1.2.3.25

Delegationsbeslut

Arbetslivsnämndens beslut

Redovisade delegationsbeslut läggs till handlingarna.

Delegationsbeslut

1. Delegationsrapport Försörjningsenheten, april.
2. Socialutskott Försörjningsenheten Protokoll 2024-04-16 § 15-17.
3. Utredning Lex Sarah.
Dnr 2024-00034, 2024-00035, 2024-00036
4. Delegationslista Personallista

Mattias Danielsson
Ordförande

Tina Arekvist Lundell
Förvaltningschef